REGIONAL UTVECKLINGSSTRATEGI 2025–2035

REGION
KRONOBERG

Region Kronoberg 2024
Formgiven av Länge leve Kommunikation AB

INNEHÅLL

FÖRORD 4

INLEDNING 5

STRATEGINS DELAR 6

INNAN FRAMTIDEN – KRONOBERGS NULÄGE 8

Styrkor att stärka 8

Utmaningar att agera på 9

FRAMTIDENS KRONOBERG – MÅLBILD 11

Ett gott liv i ett livskraftigt Kronoberg 11

Strukturbild 12

ETT GEMENSAMT ÄGARSKAP 14

LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGAR 16

Bygder och samhällen som ökar Kronobergs välmående och attraktivitet 17

Kompetensförsörjning som främjar utveckling och omställning 20

Kronobergska handlingskraften och entreprenörskapet växlas upp 23

Infrastruktur som stärker Kronobergs position i Sydsverige 26

UTFORSKANDE KRAFTSAMLINGAR 29

I Kronoberg finns närheten till framtidens Europa 30

I Kronoberg stärker vi boendeattraktiviteten i bygderna 30

I Kronoberg skapar vi världens första fossilfria skogsvärdekedja 30

I Kronoberg har alla barn och unga rätt förutsättningar för att möta sin framtid 30

KRAFTFULLT GENOMFÖRANDE AV STRATEGIN 31

AKTÖRER, ROLLER OCH ANDRA STRATEGIER 34

BILAGA 1: ORDLISTA 36

BILAGA 2: FÖRÄNDRINGSLOGIK 38

BILAGA 3: INDIKATORER 39

FÖRORD

FRAMTIDEN ÄR VÅR

Som ny ordförande för den regionala utvecklingen, fick jag tidigt veta att ett viktigt ärende skulle hanteras under första delen av mandatperioden; den regionala utvecklingsstrategin. Hur utformar vi Kronoberg 2035? Det är en stor fråga som betyder mycket, för vår region men också för vårt land i stort.

Självklart handlade det om att ta sig an kärnan i uppdraget. Det är dock inget som kan göras i ett arbetsrum på regionhuset. För att definiera våra prioriteringar och ta fram en strategi behöver vi göra det i samverkan med de som berörs och de som kan påverka utfallet. Därför har mycket tid lagts på att involvera en stor mängd aktörer och intressenter i arbetet. Det har varit ett stort engagemang i frågan och det är många som har deltagit i processen. Det gör att jag är övertygad om att vi har tagit fram en strategi som vi kommer att lyckas med, eftersom vi förstår värdet i att arbeta hand i hand.

För att förstå framtidens utmaningar och vart vi är på väg måste vi sätta in allt i sin rätta kontext. Vår kontext är global. Vad som sker i världen har stor påverkan på vår region, men vi får inte glömma att vi kan påverka vår omvärld. Det innebär att vi är extroverta, som region söker vi oss utåt för nätverk och idéer. Vårt näringsliv är beroende av en internationell marknad, Kronoberg är en av de starkaste exportregionerna och det ger oss stora möjligheter som region. Samverkan är nyckelordet, internt inom organisationen men även externt med andra aktörer, därför är det så viktigt att vi samarbetar mellan akademin, det offentliga, det privata och det civila samhället, så kan vi nyttja vår strategiska placering rent geografiskt, i vilket väderstreck vi än vänder oss har vi otroliga möjligheter till samarbete med vår direkta omvärld.

För att vara attraktiva är en grundpelare att vi ser till att våra kronobergare stannar i vår region, att de vill bo, leva och utvecklas här. I vår region finns det hopp, och den andan ska sprida sig till näringslivet och till de som väljer att bosätta sig här. Vi är en region med glesbygd, landsbygd och städer och det präglar oss, men oavsett var man bor i Kronoberg ska livsmiljöerna vara goda och man ska känna sig trygg inför framtiden.

I Kronoberg är in- och utpendling otroligt viktigt och det leder till att vi är en levande region, där saker händer och där nya perspektiv frodas. För att ha ett starkt välstånd behöver vi en kontinuerlig och hållbar tillväxt som förstärker de ekonomiska, miljömässiga och sociala perspektiven. Det får vi när vi har ett växande näringsliv, där det finns kompetens, kunskap och en stark infrastruktur som ger oss grunden för omställningsarbetet och att bygga det nya samhället, med alla de förändringar vi ser i vår omvärld. Det centrala i att lyckas med det uppdraget är att människor mår bra.

Vår historia, vår kultur och våra värderingar måste vi känna till och förstå. Där ligger styrkan och möjligheterna att bygga en bättre framtid. Vår region har byggts upp av människor och aktörer som har arbetat hårt tillsammans med gemensam styrka. Jag är övertygad om att vi tillsammans kan skapa en bättre värld och att oavsett vad som händer har vi alltid möjligheten att påverka utfallet. Framtiden är vår.

René Jaramillo (M)
Kronobergare
Ordförande i regionala utvecklingsnämnden

INLEDNING

SYFTET MED DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN ÄR ATT GE EN SAMLAD RIKTNING FÖR VAD SOM BEHÖVER UPPNÅS OCH VILKA PRIORITERINGAR SOM KRÄVS FÖR ATT FORMA FRAMTIDENS KRONOBERG. EN PLATTFORM FÖR LÄNETS AKTÖRER ATT SAMLAS KRING OCH UTGÅ IFRÅN I ARBETET MED DET HÅLLBARA, REGIONALA UTVECKLINGSARBETET.

Alla regioner har en regional utvecklingsstrategi. Det är ett uppdrag från riksdagen som styrs av den statliga förordningen (2017:583) om regionalt utvecklingsarbete. För att avgränsa strategin inriktas den på utmaningsdriven utveckling och på prioriteringar som kräver samverkan mellan olika områden och aktörer, utifrån det regionala utvecklingsuppdraget. Den gör inte anspråk på att sammanfatta allt regionalt utvecklingsarbete.

Strategin utgår från *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021-2030*. Detta styr vilka sakområden som finns med. Det underlag som legat till grund för strategin kommer bland annat från dialoger med länets aktörer, nulägesanalys, trendanalys och framtidsbilder, hållbarhetsanalys av Gröna Kronoberg 2025 samt rekommendationer från OECD.

HÅLLBAR UTVECKLING

Det regionala utvecklingsarbetet ska bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling i hela Kronoberg. Dessa tre hållbarhetsdimensioner integreras i strategin genom att synliggöra olika gruppers perspektiv och förutsättningar, geografiska förutsättningar och utmaningar kopplade till ekonomiska, sociala och miljömässiga frågor.

Strategin ska bidra till FN:s 17 globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030); de tematiska målen för EU:s nya sammanhållningspolitik; EU:s gröna giv, samt nationella och regionala hållbarhetsmål (exempelvis regionala miljömål, folkhälsa och jämställdhet).

Prioriteringar och kraftsamlingar förhåller sig även till de sex omställningar som hållbarhetsforskare rekommenderar för att genomföra Agenda 2030: (1) utbildning, jämställdhet och jämlikhet; (2) hälsa, välbefinnande och demografi; (3) utfasning av fossila bränslen och hållbar industri; (4) hållbara livsmedel, mark och vatten; (5) hållbara städer och samhällen, samt; (6) digital revolution för hållbar utveckling.

VEM ÄR STRATEGIN TILL FÖR?

Strategin är styrande för Region Kronoberg, men innehåller mer än det som Region Kronoberg har rådighet över. Den ska därför ses som hela länets strategi. Ett vägledande dokument för samhällsaktörer som bidrar till det regionala utvecklingsarbetet. Strategin ligger till grund för EU:s strukturfonder och andra regionala projektmedel och ska stödja regionala och lokala planer och strategier.

Det regionala utvecklingsarbetet ska skapa skillnad för alla som bor eller verkar i Kronobergs län. Alla invånare ska känna sig som en del av helheten och kunna vara med och bidra, oavsett kön, etnisk tillhörighet, sexuell läggning, religion, funktionsnedsättning, könsöverskridande identitet eller uttryck, social situation eller bostadsort. Det ska finnas samma förutsättningar att få tillgång till resurser oavsett vem du är eller var du bor.

I strategin används genomgående ordet “vi”. Med det menas samtliga aktörer i länet som bidrar till det regionala utvecklingsarbetet. Till exempel kommuner, myndigheter, näringslivsaktörer, arbetsgivare, civilsamhället och akademin.

STRATEGINS DELAR

ALLA DELAR I STRATEGIN HÄNGER IHOP, PÅVERKAR VARANDRA OCH ÄR INTE DELBARA. CENTRALA DELAR I STRATEGIN ÄR:

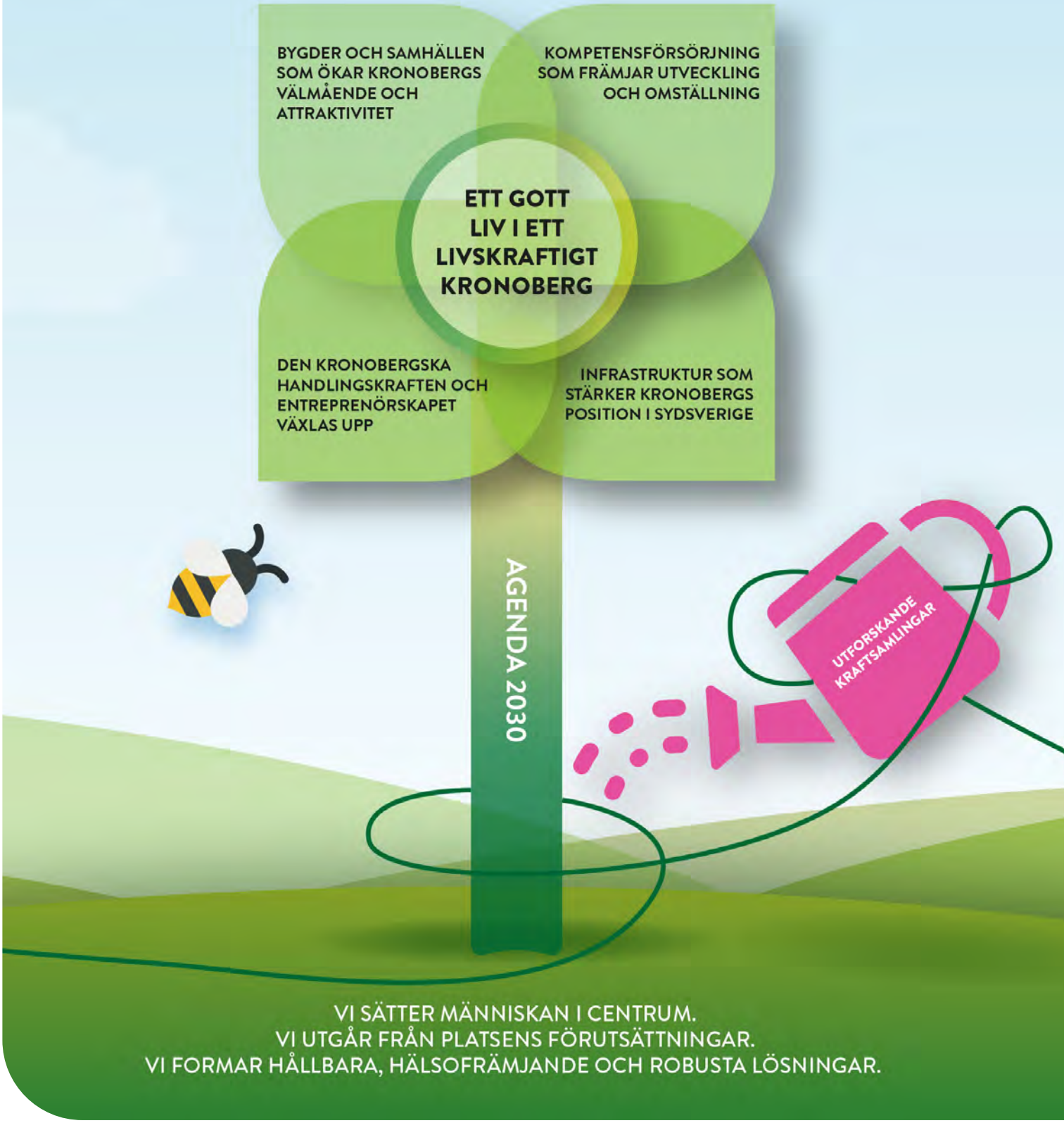

VI SÄTTER MÄNNISKAN I CENTRUM.
VI UTGÅR FRÅN PLATSENS FÖRUTSÄTTNINGAR.
VI FORMAR HÅLLBARA, HÄLSOFRÄMJANDE OCH ROBUSTA LÖSNINGAR.

Blommans mitt utgör strategins övergripande målbild, **ett gott liv i ett livskraftigt Kronoberg 2035**. Den visar riktningen för länets utveckling på tio år med utblick. Målbilden beskrivs på sida 11.

En **övergripande strukturbild** fördjupar målbilden ur ett geografiskt perspektiv. Strukturbilden beskrivs på sida 12.

Fyra blomblad representerar strategins **långsiktiga prioriteringar**. Till varje prioritering finns en målbild för området, önskade förflyttningar och punkter som beskriver hur vi aktörer i länet behöver agera för att uppnå områdets målbild. De fyra långsiktiga prioriteringarna samspelar med varandra och påverkar varandra. Prioriteringarna beskrivs på sidorna 16–28.

Utforskande kraftsamlingar göder de fyra långsiktiga prioriteringarna. De bemöter frågor där vi behöver jobba innovativt, gå samman på nya sätt och över gränser för att hitta nya lösningar. Kraftsamlingarna ska ge lärdomar till de långsiktiga prioriteringarna. De beskrivs på sidorna 29–30.

För att guida oss mot framtidens Kronoberg 2035 finns tre **vägledande principer** som illustreras i blommans jord. Dessa ska tillsammans med Agenda 2030 genomsyra hela strategin.

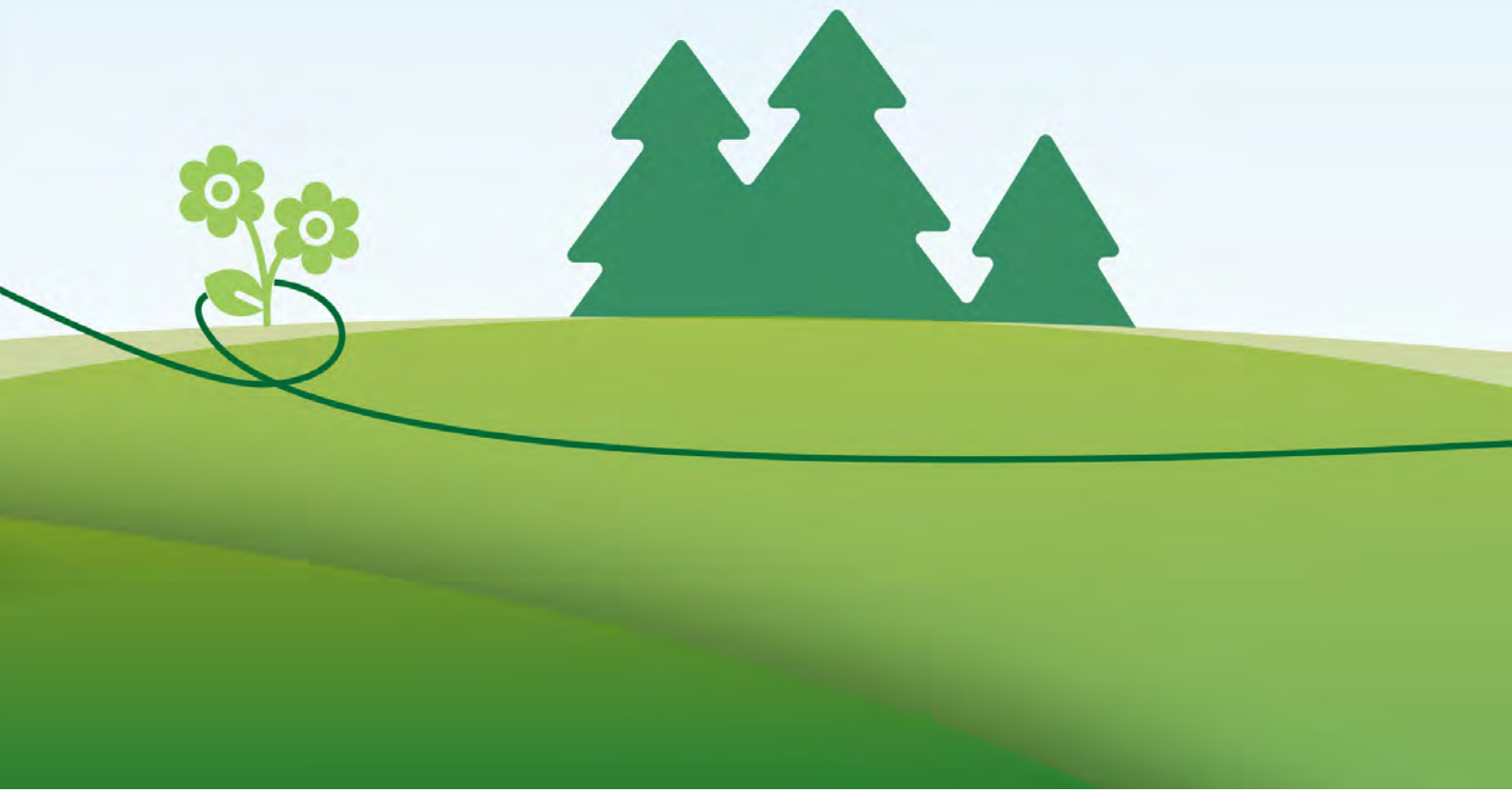

INNAN FRAMTIDEN – KRONOBERGS NULÄGE

FÖR ATT NÅ MÅLBILDEN OM ETT LIVSKRAFTIGT LÄN OCH GÖRA RÄTT INSATSER BEHÖVER VI FÖRHÅLLA OSS TILL NULÄGET. DET INNEBÄR ATT IDENTIFIERA OCH TA VARA PÅ VÅRA STYRKOR SAMTIDIGT SOM VI FÖRHÅLLER OSS TILL OCH HANTERAR VÅRA UTMANINGAR.

STYRKOR ATT STÄRKA

Kronoberg har många styrkor som vi ska vara stolta över. Att bygga vidare på och utveckla dessa kommer att flytta fram Kronobergs positioner ytterligare - både i Sverige och i världen.

STRATEGISKT LÄGE MITT I SYDSVERIGE

Kronoberg har under en lång tid haft en stark framväxt av arbetstillfällen, vilket vårt strategiska läge och goda pendlingsmöjligheter till och från länet har bidragit till. Vi har helt enkelt en lockande arbetsmarknad. Att länets invånare i stor utsträckning bor och verkar i stråk har möjliggjort effektivare resmönster, både inom länet och till övriga Sydsverige. Vårt läge ger utöver närhet till jobb och utbildning även närhet till fler platser utanför länet, vilket ger invånare och arbetsgivare tillgång till nya influenser, större nöjesutbud och bättre service. Att öppna upp oss än mer för samverkan med våra omgivande län är viktigt för att ta Kronoberg in i framtiden.

HANDLINGSKRAFT OCH LÅNGSIKTIGHET

I Kronoberg finns en kultur av tilltro mellan människor och ett självförtroende att agera. Vi väntar inte på att någon annan ska lösa våra utmaningar. Företagen är erkänt stabila och växer i takt med sin förmåga. De är bra på att ställa om och har historiskt haft förmågan att återhämta sig efter lågkonjunkturer. En förklaring till det är vår entreprenöriella anda och förmåga till nytänkande, vilket är en grund i att ställa om. Det visar på förståelse och kompetens kring vad som är möjligt.

Linnéuniversitetet bidrar till länets förmåga att vara nytänkande genom att vara en viktig kunskaps- och innovationsmotor i länet. Att kombinera den befintliga styrkan i uppfinningsrikedom med högre utbildning och samverkan med akademin är viktigt för att ta Kronoberg in i framtiden.

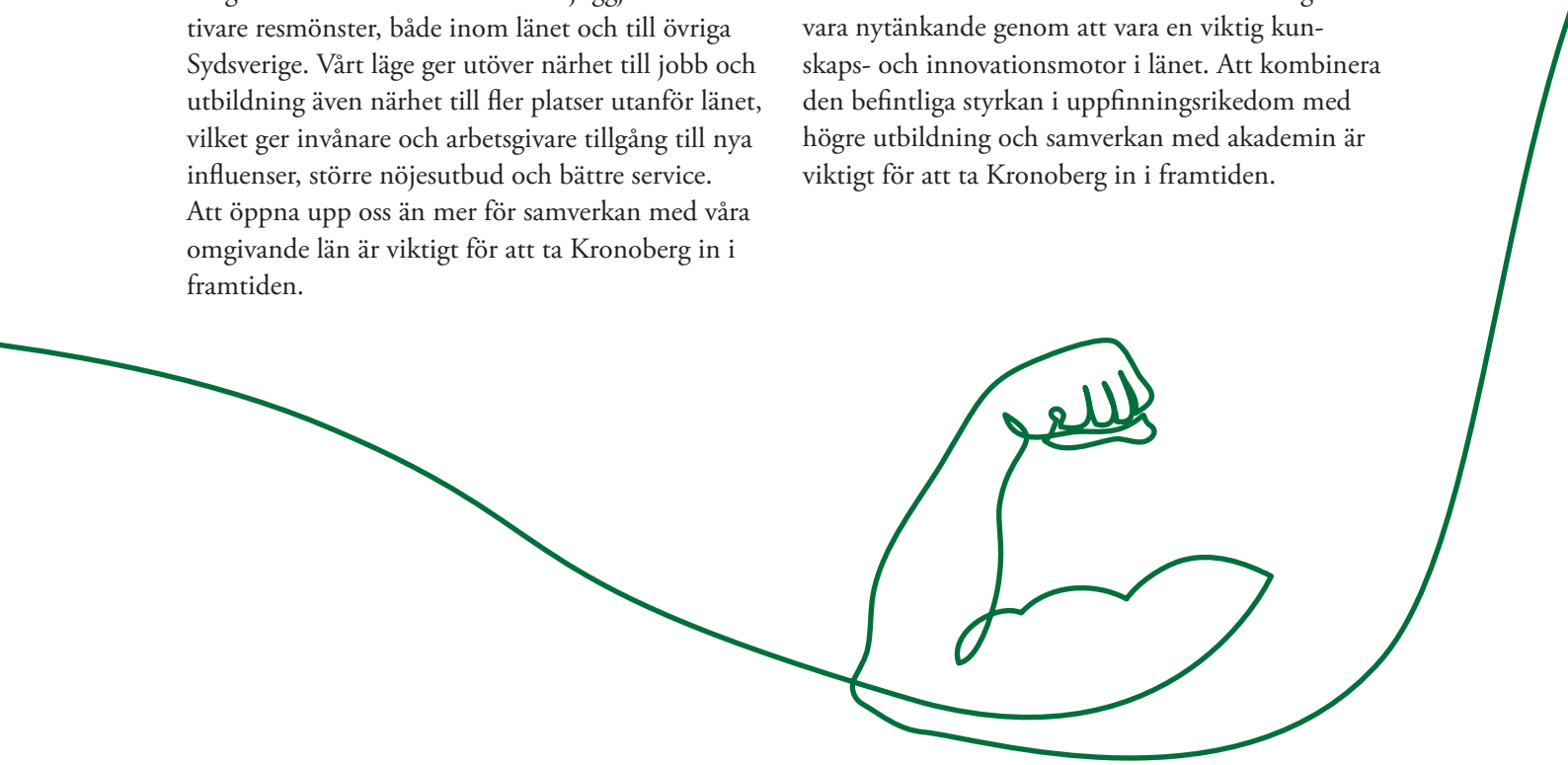

ETT LANDSBYGDSLÄN SOM PRESTERAR

Kronoberg har det näst högsta exportvärdet i landet utifrån befolkningsmängd, både på varor och tjänster. I Kronoberg presterar även flera kommuner bättre än sin kommungrupp nationellt när det gäller exempelvis arbetstillfällen och internationalisering, vilket bidragit till länets expansivitet. Länet har ett mångsidigt näringsliv och är särskilt starkt inom *maskinindustri med relaterade branscher, skog, trä, möbel, hus, glas och design* samt *IT och relaterade branscher* (vilka pekas ut i länets strategi för smart specialisering). Flera världsledande företag, som exempelvis IKEA och NIBE, har huvudkontor i länet och vår största stad Växjö sätter regionen på kartan genom bland annat Linnéuniversitetet, en stark IT-sektor och sitt utbud av kultur och nöje.

Ur ett nationellt perspektiv har vi en stor befolkning utanför tätort och en landsbygd med god tillgång till kommersiell service, trots vår relativt glesa struktur. I vårt län kan invånarna bo och vara nära naturen och samtidigt ta del av en spännande och expansiv arbetsmarknad. Vi har nära till varandra bland aktörer men även mellan människor. Att fortsätta att stärka hela länet är viktigt för att ta Kronoberg in i framtiden.

GRÖNT LÄN OCH EN GRÖN FÖREGÅNGSREGION

Naturresurser som vatten, skog och närhet till natur skapar möjligheter till en hög boendeattraktivitet och gröna investeringar. Det har öppnat upp för en mängd satsningar i länet på förnybar energiproduktion från vind, sol och bioenergi. Vi utmärker oss med innovation och utveckling av klimatsmarta energilösningar och med satsningar inom träbyggnadsteknik och rening av sjöar. Att vi lever mitt i och av naturen ger en god förståelse för dess värde. Många av våra större företag vill gå före i den gröna omställningen, där skogens alla värden är en framtidsresurs. I Kronoberg finns skogens hela värdekedja samlad och att fortsätta att ta vara på denna möjlighet är viktigt för att ta Kronoberg in i framtiden.

UTMANINGAR ATT AGERA PÅ

Det finns globala utmaningar som direkt påverkar oss och där vi behöver fortsätta att agera kraftfullt för att hantera dess påverkan på länet. Inte minst *globaliseringen, klimatförändringarna*, det *säkerhetspolitiska läget* och den *demografiska utvecklingen*. De utmaningar som Kronoberg står inför hänger ihop och påverkar platser och grupper i samhället i olika utsträckning.

ATT BEHÅLLA OCH ÖKA LÄNETS BEFOLKNING OCH SAMTIDIGT MINSKA UTANFÖRSKAP

Kronobergs kommuner konkurrerar om samma befolkning, men även med andra län. Inflyttningen är lägre än önskat och länet har en utmaning i att både attrahera nya invånare och behålla de som redan bor här. En annan utmaning är det låga barnafödandet och en åldrande befolkning vilket påverkar länets försörjningsmöjligheter.

I Kronoberg råder stora skillnader i livsvillkor, arbetsdeltagande och inkomst mellan olika grupper. Det handlar dels om att kvinnor och män inte har samma förutsättningar på arbetsmarknaden, dels om att det finns ett stort sysselsättningsgap mellan inrikes- och utrikesfödda. Därtill riskerar sjunkande resultat i skolan, ihop med andra faktorer, att öka utanförskapet i vissa grupper och försämra ungas framtida hälsa. Ojämställdhet och socioekonomisk segregation ger negativa effekter för både individer och samhället, till exempel försämrad folkhälsa, outnyttjad tillväxt och låg boendeattraktivitet. Därtill bidrar skillnaderna till att individers kompetens inte matchar arbetsmarknadens efterfrågan. Det råder arbetslöshet och brist på arbetskraft på samma gång och att hitta rätt kompetens är en akut utmaning för ett flertal branscher och sektorer i länet.

ATT VARA EN LITEN REGION OCH SAMTIDIGT KONKURRENSKRAFTIG

Nationell politik har historiskt haft fokus på satsningar i urbaniserade områden och stöd till tillväxtsvaga regioner. Att Kronoberg är ett befolkningsmässigt litet län med relativt god ekonomisk tillväxt, beläget utanför storstadsregionerna, gör att våra behov och utmaningar hamnar i skymundan. Att vi är ett litet län utifrån befolkning innebär också färre ekonomiska möjligheter och begränsat underlag för företag att bedriva verksamhet. Det är en utmaning att skapa bättre möjligheter till rörlighet för varor och människor och att detta sker på ett hållbart sätt. Ytterligare en faktor som hindrar företag att expandera är kapacitetsbristen i elnätet i delar av länet, något som är särskilt problematiskt för ett län med hög grad av tillverkande industri.

En annan utmaning är att skapa nya arbeten inom omogna näringar som exempelvis service- och tjänsteinriktade branscher i framför allt industritunga delar av länet, för att bredda arbetsmarknaden och mildra konjunkturkänsligheten. Därtill finns svårigheter med att upprätthålla hög kvalitet på vård och utbildning - och att den når alla.

ATT MÖJLIGGÖRA ÖKAD TILLGÄNGLIGHET OCH UTVECKLING OCH SAMTIDIGT MINSKA KLIMATPÅVERKAN

De snabba klimatförändringarna som sker nu innebär stora risker för både människa och natur. Att klara omställningen och hitta nya lösningar för ett hållbart samhälle är en utmaning på alla nivåer. Vårt glesa län med betydande inpendling behöver bland annat klara kompetensförsörjningen, stärka förutsättningarna för regional utveckling och samtidigt minska transportutsläppen. Det är en utmaning att få tillgång till resurser för att utveckla goda, hållbara förbindelser, både inom Kronoberg och till närliggande arbetsmarknadsregioner, lärosäten och godsterminaler. Det ökande energibehovet som krävs för att ersätta fossila bränslen inom industrin och fordonsflottan, är en annan utmaning kopplad till både klimat och ekonomi. Att ligga i fronten kring hållbar omställning inom länets industri kommer att krävas för att fortsatt ta del av affärsmöjligheter både i Sverige och internationellt och säkra en god miljö.

ATT ÅTGÄRDA KAPACITETSBRISTER SAMTIDIGT SOM BEHOVEN FORTSÄTTER ATT VÄXA

Digital och fysisk infrastruktur i länet dras med kapacitetsbrist, då utbyggnader nationellt har fokuserat på befolkningstäta områden. Dessutom finns det stora skillnader bland invånare och näringsliv i förmåga att använda digital teknik. Dessa kapacitets- och kunskapsbrister kommer att försvåra länets hållbara utveckling om de inte åtgärdas.

En annan utmaning är bostadsbrist för vissa grupper och låsta flyttkedjor, men även bostadsöverskott i delar av länet. Vår näringslivsstruktur och avstånden till storstäder har skapat en låg lönenivå och låg köpkraft, vilket påverkar bostadsmarknaden både vad gäller priser och nybyggnation. Kronoberg har högst andel utlandsägda semesterboenden i Sverige. En utveckling som kan öka med snabbare förbindelser till kontinenten.

Läs mer
En mer omfattande nulägesbeskrivning, se www.regionkronoberg.se.

FRAMTIDENS KRONOBERG – MÅLBILD

MÅLBILDEN VISAR RIKTNINGEN FÖR LÄNETS UTVECKLING PÅ TIO ÅR MED UTBLICK. EN STRUKTURBILD FÖRDJUPAR MÅLBILDEN UR ETT GEOGRAFISKT PERSPEKTIV.

ETT GOTT LIV I ETT LIVSKRAFTIGT KRONOBERG

I Kronoberg finns en **öppenhet och närhet** i samhällen, byar och stadsdelar. Här mår dagens och framtidens Kronobergare bra, känner tillit och kan vara med och forma samhället. Våra boende- och livsmiljöer är attraktiva och trygga och det finns en närhet till skog och vatten. Vi har stärkt flera platser i länet, som tar olika roller och samspelar med de omgivande landsbygderna. Här är det aldrig långt till kultur, service eller arbete.

Småländsk klurighet utmärker oss! I en omvälvande tid, när miljön och klimatet inte kan vänta, har våra nytänkande invånare och företagare banat väg för teknisk och grön omställning. Kronoberg står rustat för förändring och bidrar med lösningar både globalt och lokalt, vilket har skapat hållbar tillväxt och konkurrenskraft.

Vi är **Sydsveriges mittpunkt** och har stärkts av vårt geografiska läge. Närheten till Öresundsregionen ger oss fördelar. Vi är aktiva och drivande i det europeiska samarbetet, samtidigt som vi agerar globalt. Arbetsmarknaden kännetecknas av öppenhet och bredd, där arbetsgivare och individer lätt hittar varandra. Barn och unga har framtidstro och är rustade för vuxenlivet genom samverkan för en god hälsa och ett livslångt lärande.

Vi ser tillsammans till att målbilden blir verklighet genom öppenhet, mod och handlingskraft!

STRUKTURBILD

Strukturbilden visar vilka prioriteringar som ger bäst förutsättningar att nå målbilden ur ett geografiskt perspektiv. Den ger en bild av länets strategiska läge och hur det ska tas tillvara. Strukturbilden ska:

- Ge stöd för ökad samordning av resurser och samplanering av bebyggelse, gång-, cykel- och kollektivtrafik samt service.
- Peka ut inriktningen för regionala planer och program.
- Vara vägledande för kommunernas översiktsplanering.
- Fungera som utgångspunkt i samverkan och dialog.

I strukturbilden identifieras ett antal ortsstrukturer. Inom länet pekas det ut en *tillväxtmotor,* flera *regionala kärnor* och *strategiska noder*. Utanför länet har *internationell nod*, *tillväxtmotorer* och *sydsvenska kärnor* identifierats. Dessa orter fyller olika funktioner och är på olika sätt viktiga ur ett regionalt och funktionellt perspektiv. I strukturbilden synliggörs också *funktionella samband*, en *gemensam motor*, *länets stråkbygd* och *levande bygder*.

Fokus är att utveckla ett flerkärnigt och sammanhållet Kronoberg med samband över läns- och kommungränser, både inom och utanför Kronoberg. Den flerkärniga ortstrukturen ska verka för att bättre koppla samman de levande bygderna och strategiska noderna i länet med en eller flera regionala kärnor och länets tillväxtmotor. På så sätt främjar vi även utvecklingen av länets stråkbygd. För att stärka länet behöver vi även utveckla samband med sydsvenska kärnor och tillväxtmotorer utanför Kronoberg. Genom att öka förståelsen för det ömsesidiga beroendet av varandra kan Kronoberg skapa en utveckling där alla delar stärks utifrån sina kvaliteter.

I förhållande till omvärlden ska Kronoberg stärka kopplingarna i alla riktningar där vi ser att det finns ett regionalt mervärde och en potential att stärka oss ytterligare. Vi ska särskilt stärka sambanden till Öresundsregionen och övriga EU.

FÖRKLARING AV ORTSSTRUKTUR INOM LÄNET

Tillväxtmotor: Nav för regionen med sitt utbud av arbetsplatser, utbildning, kultur, nöjen, kommersiell service, flygplats, bostäder med mera. Tillväxtmotorn har en speciell roll som mötesplats för regionens invånare och besökare.

Regional kärna: Större orter med särskild regional funktion, till exempel för bostäder, arbetsmarknad och service. Ortens läge ger särskilda förutsättningar att utveckla regionala funktioner.

Strategisk nod: Begreppet används för att lyfta fram mindre orter som är viktiga ur ett regionalt och funktionellt perspektiv. Strategiska noder har en nyckelroll i utvecklingen av länets flerkärnighet.

Läs mer: Hela strukturbilden med förklaringar till samtliga begrepp och beskrivningar av vad respektive ort fyller för funktion finns här.

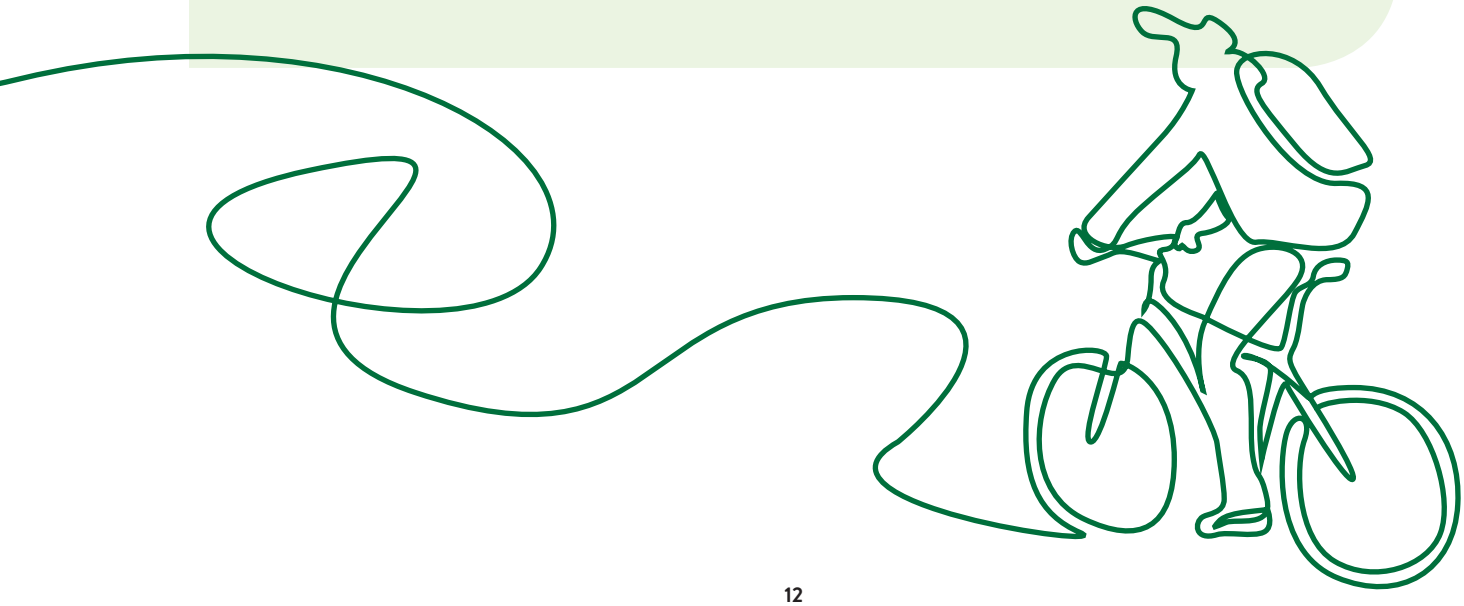

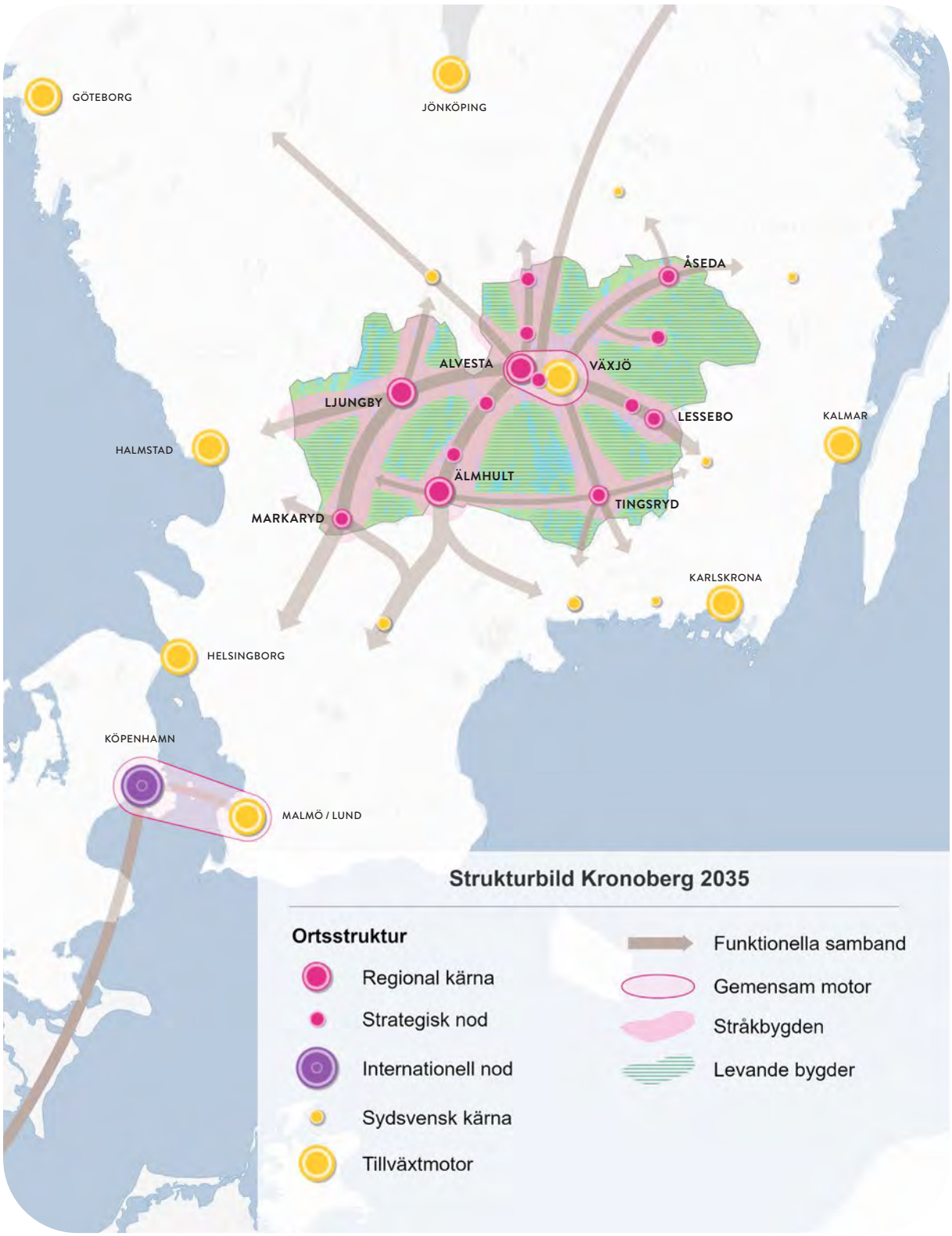

Figur 1. Strukturbild för Kronobergs län

ETT GEMENSAMT ÄGARSKAP

HUR VI AKTÖRER AGERAR VAR FÖR SIG OCH TILLSAMMANS AVGÖR HUR VI FÅR KRAFT I ATT NÅ MÅLBILDEN.

Regionalt utvecklingsarbete är ofta komplicerat eller komplext, där flera frågor är ömsesidigt beroende och påverkar varandra. Lösningarna är sällan enkla och tar tid att utveckla. För att nå en hållbar regional utveckling i hela länet krävs delaktighet från många aktörer och att vi bygger en gemensam kultur för genomförandet. En kultur som präglas av öppenhet, mod och handlingskraft.

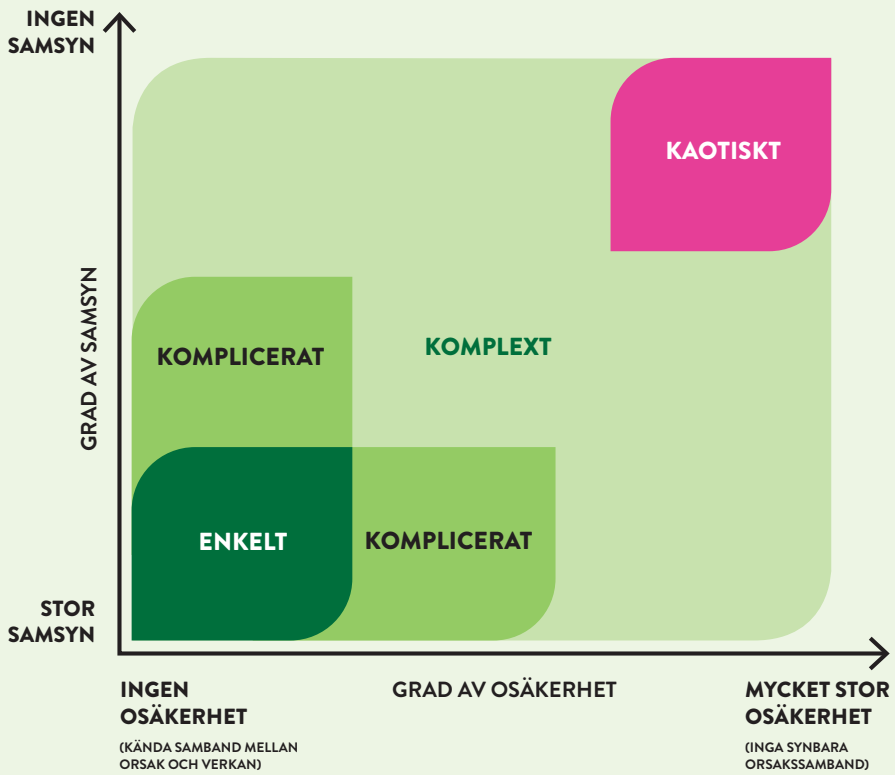

Figur 2. Det är skillnad på en fråga som är enkel, komplicerad, komplex och kaotisk. Området mellan "enkla hörnet" och "kaos" kallas för "komplexitetszonen". I de olika zonerna finns varierande grad av förutsägbarhet och samstämmighet vilket kräver olika hantering. Figuren bygger på en bild av forskaren Ralph Stacey.

HÄR I KRONOBERG SER VI TILL ATT MÅLBILDEN BLIR VERKLIGHET

Vi ser styrkan i ett öppet samhälle präglat av mångfald, där fler berättelser delas och alla aktörer har samma förutsättningar att påverka och utvecklas. Det finns en tillit och ömsesidig förståelse bland länets aktörer för varandras mandat och förutsättningar. Vi strävar alltid efter att se helheten: hur egna beslut påverkar länet i stort. Vi söker aktivt samverkan med en bredd av aktörer, både i och utanför länet.

Det här omställningsarbetet kräver mod. Vi har innovativa ledare som vidgat sina perspektiv, vågar ta risker och som skapat handlingsutrymme för att testa nya arbetssätt. Vi är skickliga på att tolka framtiden och ställa oss frågan "tänk om?".

Vår närhet till varandra gör det möjligt att snabbt agera tillsammans och stärker vår handlingskraft. Mindre och större aktörer i länet stöttar och ser varandras styrkor och möjligheter. Där det finns vilja, kraft, kapacitet och förmåga möts vi för att växla upp arbetet och få bättre förutsättningar för omställning.

I allt vi gör tillämpar vi principerna:
- Vi sätter människan i centrum.
- Vi utgår från platsens förutsättningar.
- Vi formar hållbara, hälsofrämjande och robusta lösningar.

I DE FYRA LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGARNA BEHÖVER VI VAR FÖR SIG OCH TILLSAMMANS:

Stärka samverkan inom länet och med andra län. Kronoberg ska vara en aktiv part i mellanregionala samverkansplattformar, exempelvis *Regionsamverkan Sydsverig*e (se sida 35). Vi ska även proaktivt utveckla och bjuda in till nya samverkansarenor utanför länet, oavsett geografisk närhet. För att kunna vara en aktiv part med en stark positionering krävs att vi utvecklar formerna för strategisk dialog mellan aktörer inom länet. I det ingår att tydliggöra ansvar och roller. De geografiska och resursmässiga förutsättningarna skiljer sig inom länet mellan exempelvis stad och land eller en liten och en stor kommun. Vi ska synliggöra och agera utifrån olika förutsättningar som finns kring *information, kapacitet, resurser, politiska viljeinriktningar, mål* samt syn på *roller* och *ansvar* för att komma längre i vår samverkan.

Öka samverkan internationellt och nationellt. Vi ska bli bättre på att nyttja internationella samverkansarenor i frågor som är strategiskt viktiga för Kronoberg som exempelvis *Småland Blekinge Halland South Swedens* gemensamma Brysselkontor. Det innebär att bedriva påverkansarbete, aktivt söka samarbeten och ta hem lärande exempel samt finansiering. Detta för att öka kvalitén i våra insatser och innovationshöjden i länet.

Kronobergs aktörer ska vara drivande i att få den nationella nivån att skapa förutsättningar för att minska skillnaderna mellan stora och små regioner i Sverige. Det innefattar att verka för att innovations- och utvecklingsresurser tillgängliggörs i större utsträckning för mindre regioner. Vi ska även samverka mer med nationella myndigheter och universitet för att ta vara på deras kompetens och samverkansplattformar.

Stärka samverkan mellan olika politik- och sakområden. Att stärka samverkan mellan den regionala utvecklingspolitiken och andra politik- och sakområden minskar målkonflikter och ger bättre kvalitet i arbetet. Till exempel ska vi i den regionala utvecklingspolitiken bidra till att realisera folkhälsopolitiken. De faktorer som är av betydelse för hälsan (hälsans bestämningsfaktorer) ryms till stor del inom det regionala utvecklingsuppdraget och det regionala utvecklingsarbetet ska ha ett hälsofrämjande förhållningssätt.

Stärka varumärket Kronoberg och Småland. Vi ska gemensamt bygga en uppdaterad bild av vad Kronoberg är, har att erbjuda och strävar efter att vara. Denna bild ska vi hjälpas åt att förmedla utåt och därigenom stärka länet. Exempelvis ska vi använda oss av ambassadörer för länet, såsom våra världsledande företag.

LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGAR

FYRA LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGAR SKA SAMMANTAGET LEDA TILL ATT STRATEGINS MÅLBILD UPPNÅS.

Prioriteringarna ska ge vägledning till aktörer som arbetar för att stärka länets utveckling. De identifierar områden där vi behöver göra mer var för sig och tillsammans och aktivt driva på nationell och internationell nivå. För varje prioritering finns en målbild för området, förflyttningar vi ska verka för att nå och punkter som beskriver vad vi aktörer i länet behöver agera för under strategiperioden.

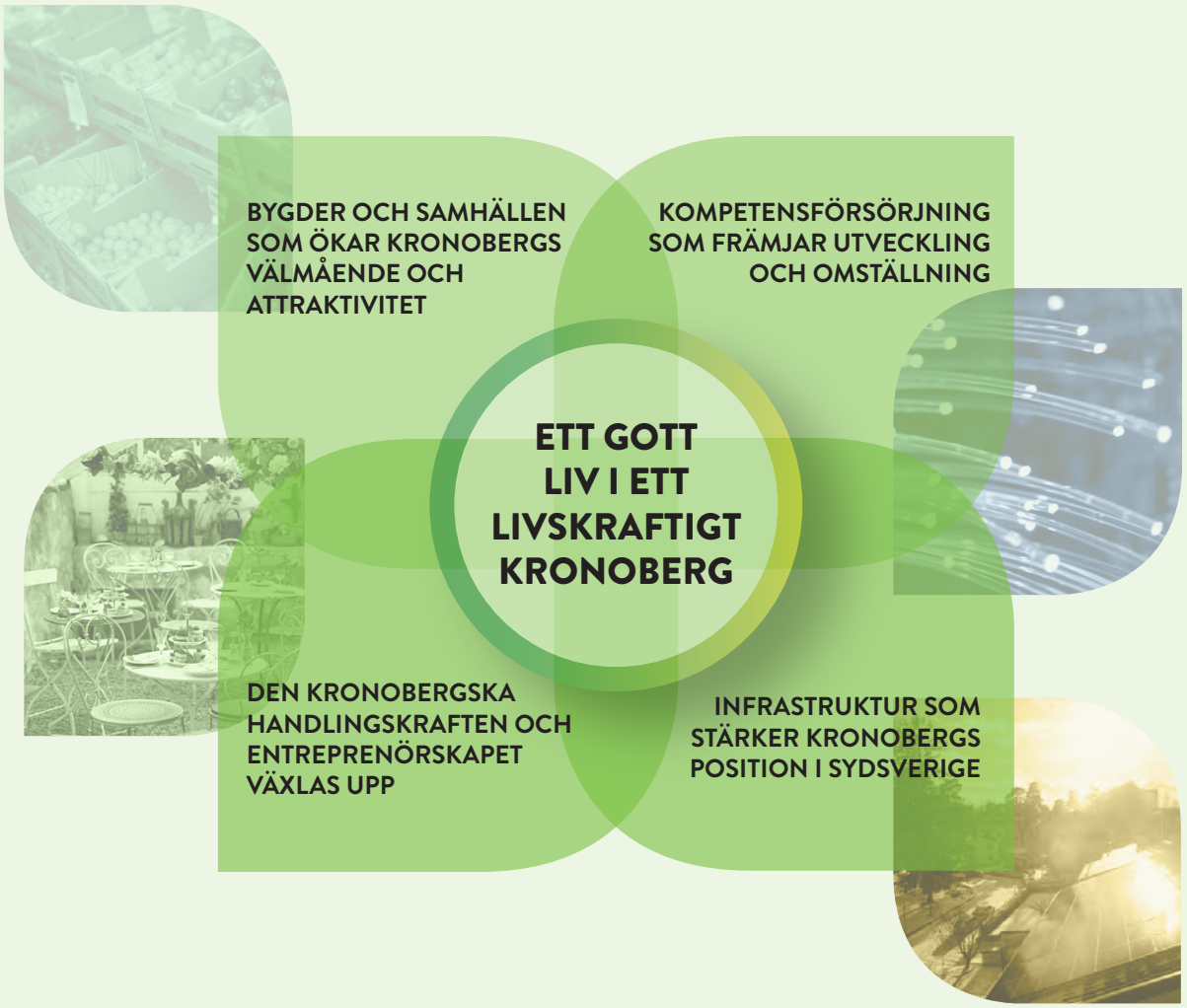

BYGDER OCH SAMHÄLLEN SOM ÖKAR KRONOBERGS VÄLMÅENDE OCH ATTRAKTIVITET

FRAMTIDA LÄGET INOM OMRÅDET 2035 – MED UTBLICK

2035 är Kronoberg ett mer jämlikt, tillgängligt och inkluderande län, präglat av samhörighet och hög livskvalitet. Många orter tar viktiga roller i länets utveckling. Här finns goda möjligheter till ett rikt vardagsliv och att verka både i och utanför våra tätorter.

Vi är nationellt ledande i arbetet för hållbara och attraktiva bygder och samhällen. De regionala kärnorna och strategiska noderna har stärkts och det finns en mångfald av levande byar. Hela länet har god tillgång till kommersiell och offentlig service och vi nyttjar i större utsträckning innovativa och digitala lösningar för att öka samhällsnyttan.

I Kronoberg tar kulturen plats i samhällsutvecklingen. Kultur och mötesplatser är tillgängliga i hela länet och Kronoberg erbjuder ett inkluderande kulturliv med bredd och spets som har bidragit till ett livskraftigt, öppet och demokratiskt samhälle. Det finns goda möjligheter för både boende och besökare att vistas i naturen och uppleva ett rikt friluftsliv. Bland annat genom våra många sjöar, skogar och levande kulturmiljöer.

Människor mår bra och trivs i Kronoberg. Alla grupper kan delta och vara aktiva medskapare i samhällsutvecklingen. Den goda sociala sammanhållningen har bidragit till att skapa ett tryggt samhälle med hög tillit. Vi satsar på barns och ungas livsvillkor och våra äldre känner att livet är meningsfullt och kvalitativt. Den fysiska och psykiska hälsan hos sårbara grupper är särskilt prioriterad.

Att vi verkat för en god och jämlik folkhälsa har lagt grunden för ökad sysselsättning, attraktivitet och rustat samhället med motståndskraft vid kriser. Vi har även stärkt samhällets beredskap genom att utveckla länets självförsörjning, anpassa oss till klimatförändringar och främja biologisk mångfald. Individer, näringsliv, offentliga aktörer och civilsamhället kan snabbt agera och stå emot olika påfrestningar, var för sig och tillsammans.

FÖRFLYTTNINGAR SOM SKA HA SKETT 2025–2035

- BOENDEATTRAKTIVITETEN I LÄNET HAR ÖKAT
- KRONOBERGARNAS LEVNADSFÖRHÅLLANDEN ÄR MER JÄMLIKA
- DEN SOCIALA SAMMANHÅLLNINGEN HAR ÖKAT

VI SKA 2025–2035 AGERA FÖR ATT...

- **Stärka länets flerkärnighet.** Länets regionala kärnor och strategiska noder ska stärkas och komplettera varandra genom att varje ort utvecklas utifrån sina styrkor och förutsättningar. Ett ökat samspel ska också skapas med länets tillväxtmotor. De strategiska noderna ska i större utsträckning fungera som sammanlänkande knutpunkter för sitt omland.

  Omgivande bygder ska stärkas genom lokal mobilisering, sociala nätverk och samverkan med offentliga aktörer, näringsliv och civilsamhälle. Vi ska arbeta aktivt för en god tillgång till kommersiell och offentlig service i hela länet, bland annat genom att utveckla innovativa fysiska och digitala lösningar. Vi ska verka för bättre och likvärdig tillgång till samhällsinstitutioner och samhällsservice i hela länet.

  Med hjälp av design och arkitektur ska vi utveckla en funktionellt och socialt gynnsam livsmiljö som välkomnar, inkluderar och skapar trygghet. På så sätt skapar vi en god gestaltad livsmiljö. Vi ska på ett bättre sätt nyttja de befintliga byggda miljöerna i länets orter. Detta ska vi göra genom att i större grad ta vara på och ställa om befintliga byggnader, utveckla bostadsbeståndet samt närmiljöer och infrastruktur. Nybyggnation ska ske hållbart och cirkulärt, i enlighet med regionala miljömål.

  Vi ska främja en bostadsmarknad i balans med en mångfald av boendealternativ i tätorter i hela länet. Det motverkar trångboddhet och främjar välmående, hälsa och trygghet.

  För att stärka länets attraktivitet ska vi verka för att underlätta byggnation vid sjönära lägen, samtidigt som vi bevarar goda livsmiljöer för människor, djur- och växtliv.

- **Samhällsplanera med helhetsperspektiv.** Vi ska främja en samhällsplanering som hänger ihop mellan nationell, mellanregional, regional, delregional och kommunal nivå. Syftet är att möta samhällets behov och skapa ett mer hållbart och hälsofrämjande vardagsliv utifrån olika gruppers förutsättningar. Stärkt samverkan mellan aktörer och sakområden, ett bättre nyttjande av digitalisering och en stärkt förmåga att ta hänsyn till nya förutsättningar ska bidra till en samhällsplanering som utgår från ett helhetsperspektiv.

  Byggnationer, exempelvis näringslivsetableringar, ska planeras strategiskt och ske på väl avvägda platser, där synergier med det omgivande samhället eftersträvas. Negativa effekter på länets naturresurser ska minimeras på kort och lång sikt och jordbruksmarken i länet ska i första hand prioriteras för livsmedelsförsörjning.

  En ökad klimatanpassning och en samhällsplanering som säkerställer vatten av god kvalitet för både invånare, näringsliv och växter och djurliv ska prioriteras.

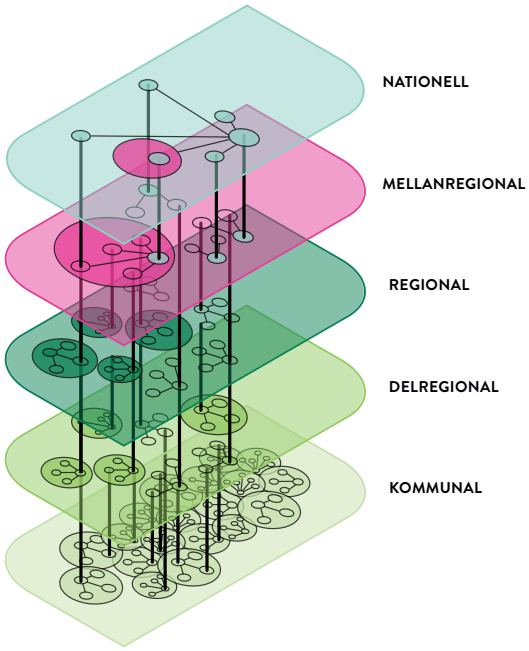

Figur 3. Flernivåsamverkan i rumslig planering.

- **Stärka en god och jämlik folkhälsa.** Vi ska utveckla det samhällsinriktade folkhälsoarbetet, i linje med det nationella målet att sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation. Något som kräver både stärkt samverkan och bättre kunskaps- och erfarenhetsutbyte mellan berörda aktörer. Invånare behöver betraktas som en resurs och rustas för livets med- och motgångar. Fokus ska vara på hälsa och att möta invånarnas behov utifrån ett helhetsperspektiv. Allt regionalt utvecklingsarbete ska utgå från ett hälsofrämjande förhållningssätt, med ett särskilt fokus på sårbara grupper.

  Vi ställer om till en nära och samordnad vård- och omsorg där invånarna kan vara aktiva medskapare och där vi tar hänsyn till demografi, socioekonomi och geografi. Vi ska även agera för en trygg och säker uppväxt för varje barn genom främjande, tidiga och samordnade insatser som utgår från barnets behov. Nya metoder och innovativa arbetssätt behöver utvecklas för att stärka den fysiska och psykiska hälsan bland barn och unga.

- **Främja ett aktivt medskapande i samhället.** Relationsskapande mellan människor bidrar till en social gemenskap som främjar aktivt deltagande i samhällsutvecklingen och motverkar ensamhet, isolering och passivitet. Vi ska förbättra människors möjligheter att mötas och ta stöd av varandra. En del i detta är att främja ett levande kultur- och föreningsliv och möjligheten att ta del av natur- och kulturmiljöer i hela länet.

  Vi ska arbeta aktivt med att involvera invånare, näringsliv, offentlig sektor, akademi och civilsamhälle i länets utvecklingsarbete och i den lokala platsutvecklingen. Särskilt fokus ska läggas på länets glest befolkade miljöer och sårbara grupper. Vi ska också verka för god digital delaktighet hos alla invånare. Styrkan hos de folkbildande aktörerna i länet ska användas för att stärka demokratin och utveckla samhället.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING SOM FRÄMJAR UTVECKLING OCH OMSTÄLLNING

FRAMTIDA LÄGET INOM OMRÅDET 2035 – MED UTBLICK

2035 har flera sektorer i länet säkrat sin kompetensförsörjning och sysselsättningen har ökat hos sårbara grupper. Det har bidragit till att arbetsmarknaden i Kronoberg är mer välbalanserad utifrån ålder, kön och födelseland. Mångfald och jämställdhet har främjat tillgången till kreativitet och kompetens. Vi matchar arbetsmarknadens behov och möter individer utifrån kunskap, förutsättningar och ambitioner. Löneläget har stärkts och är likvärdigt med andra län.

Vi har bidragit till och dragit nytta av den gröna och digitala omställningen som påverkar hela utbildningssystemet och vår arbetsmarknad. Här går Kronoberg i takt med utvecklingen i vår omvärld för att stärka länets kompetensförsörjning. Förbättrade kommunikationer och digital infrastruktur har underlättat kompetensförsörjningen och rörligheten inom och mellan arbetsplatser. Genom samverkan har vi hittat nya och smarta tekniska lösningar för att bättre ta tillvara på medarbetarnas kompetens. Länets arbetsgivare är flexibla och fångar upp spetskompetens bredare, både globalt och nationellt. Fler, både arbetsgivare och individer, tar vara på närheten till högre utbildning och det finns en god struktur för livslångt lärande. Den möter både individuella behov och de krav och förväntningar som ställs på arbetskraften i en föränderlig arbetsmarknad och ekonomi. Vi har skapat förutsättningar för att alla unga, oavsett kön och bakgrund, ska vara rustade för att komma in i arbetslivet. Något som har främjat delaktighet i samhället och god hälsa samt minskat risken för utanförskap.

Kronobergs län är känt för att erbjuda spännande och stimulerande karriärmöjligheter. Medarbetare trivs och har möjlighet att utvecklas på sina arbetsplatser. Bra boendemiljöer och möjlighet till en aktiv fritid har stärkt arbetsmarknadens attraktivitet ytterligare.

FÖRFLYTTNINGAR SOM SKA HA SKETT 2025–2035

- MATCHNINGEN MELLAN ARBETSGIVARE OCH ARBETSTAGARE HAR ÖKAT
- LÄNETS UNGDOMAR ÄR BÄTTRE RUSTADE FÖR FRAMTIDEN
- MÅNGFALD OCH JÄMSTÄLLDHET PÅ ARBETSMARKNADEN HAR ÖKAT

VI SKA 2025–2035 AGERA FÖR ATT...

- **Stärka strukturer för Kronobergs kompetensförsörjning.** Dialog och samverkan mellan utbildningsaktörer och arbetsliv ska stärka den regionala och lokala kompetensförsörjningen. En del i detta är att utforma utbildningar i tät samverkan mellan utbildningsaktörer och näringslivet, och på så vis utveckla beställarkompetensen. Vi ska planera och dimensionera utbildningarna efter individens fria val och arbetsmarknadens behov. Utbildningarnas tillgänglighet, innehåll, aktualitet och längd behöver bli mer flexibla för att effektivare kunna möta upp mot behov och efterfrågan.

  Vi ska öka kunskapen om vilka kompetenser som behövs här och nu och i framtiden. Det kräver en välfungerande och jämställd studie- och yrkesvägledning som börjar tidigt i grundskolan och som sker i nära samarbete med branscherna. Vi ska tillsammans förändra normer och berättelser om hur yrken är idag, särskilt för att möta behoven inom länets olika bristyrken.

  Kunskap och information om digitalisering behöver bli en naturlig del i att stärka kompetensförsörjningen, både för att säkra kompetensen hos anställda och för att ta till vara på möjligheter med automation. Vi ska också stärka nyttjandegraden av digitala verktyg, både hos individer, näringsliv och offentlig sektor.

- **Öka tillgången till utbildning genom hela livet.** Alla ska kunna uppnå gymnasiekompetens, oavsett ålder. För att säkerställa det krävs att vi skapar fler alternativa utbildningsvägar, som flexibla studieformer och bättre stöd för individer som behöver vidareutbilda sig.

  Eftergymnasiala utbildningar – inom Komvux, yrkeshögskola och universitetsnivå – ska ha mer flexibla och relevanta utbildningar. Vi ska verka för fler utbildningsplatser och profilerade utbildningar i länets regionala kärnor. Särskilt behov finns att stärka länets lärcentrum och yrkesutbildningar inom våra bristyrken. Detta för att möjliggöra kompetensutveckling för fler och spegla den lokala arbetsmarknaden. För att göra kunskap tillgänglig för fler grupper och på fler orter i länet ska vi verka för stärkt folkbildning med studieförbund och folkhögskolor. Vi ska verka för att näringsliv, offentliga aktörer och civilsamhället samverkar och söker innovativa lösningar för att möjliggöra för grupper som idag har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Kunskaper som förvärvats på andra sätt än genom traditionell utbildning ska tas tillvara, något som kräver att vi utforskar nya lösningar.

- **Öka spetskompetens och internationell samverkan.** För att öka länets spetskompetens ska aktörer som erbjuder högre utbildning i högre grad utveckla riktade utbildningar utifrån länets ledande branscher men också utifrån länets framtida omställningsbehov. Vi ska även i större utsträckning ta tillvara på närheten till Linnéuniversitetet, dess studenter och forskning. Vi behöver agera gemensamt för att fler studenter ska vilja stanna i Kronoberg efter avslutade studier.

  För att ta vara på befintlig kompetens ska vi främja samverkan både inom arbetsplatser och mellan arbetsgivare. Vi ska verka för ett klimat bland arbetsgivare med större öppenhet för att rekrytera och ta in spetskompetens från andra län och länder. Erfarenhetsutbyte ska ske i större utsträckning mellan arbetsgivare och mellan arbetsgivare och akademi både nationellt och globalt. Vi ska verka för att Kronobergs arbetsgivare erbjuder jämställda och attraktiva arbetsplatser med trygga anställningsförhållanden samt jämställdhet på ledande positioner. Detta är avgörande för att Kronoberg ska kunna behålla och attrahera både grund- och spetskompetens.

- **Förbättra utbildningsresultaten bland unga.** Vi ska satsa på alla barn från födseln och ge varje barn möjlighet att utvecklas optimalt efter sina förutsättningar. Att höja skolresultaten framför allt bland pojkar och att motverka studieavhopp är en central del i att stärka barns och ungas grundkompetens och förutsättningar. Även elever med höga prestationer ska ges förutsättningar att nå sin fulla kapacitet. Vi ska se till att fler elever får behörighet till, och klarar av, gymnasiet. Något som kräver samverkan och en skola som vågar testa - och använda - nya verktyg och stödfunktioner. Vi ska också utveckla kultur i skolan som ett sätt att öka elevernas engagemang, kreativitet och måluppfyllelse.

  Vi behöver identifiera och arbeta med barn och unga som varken arbetar eller studerar. Som befinner sig i socialt utanförskap och som upplever psykiska ohälsa.

KRONOBERGSKA HANDLINGSKRAFTEN OCH ENTREPRENÖRSKAPET VÄXLAS UPP

FRAMTIDA LÄGET INOM OMRÅDET 2035 – MED UTBLICK

I Kronoberg är vi stolta över vår entreprenörsanda och förmåga att prestera. Vi har en stark vilja att utvecklas och vi är ett internationellt län i framkant. Genom att satsa på det befintliga näringslivet - med ett särskilt fokus på små och medelstora företag - har vi skapat ett gott näringslivsklimat där Kronoberg utmärker sig nationellt. Det har lett till att våra företag stannar, samtidigt som fler vill investera och etablera sig här. Även vår attraktivitet som destination har ökat genom investeringar i en hållbar besöksnäring.

Innovationskraften i offentlig och privat sektor har ökat och det finns en tät samverkan mellan akademi och det omgivande samhället, samt på internationella arenor. Företagen tar ett större samhällsansvar som bidrar till positiva värden för lokalsamhället. Ett mer jämställt näringsliv har resulterat i att fler kvinnor, utrikesfödda och unga driver företag.

Med fokus på produktion och konsumtion inom planetens gränser utvecklas länets företag och blir mer konkurrenskraftiga. Den gröna omställningen har stärkt näringslivets position inom hållbara tjänster och produkter. Med fokus på våra ledande branscher utvecklar vi en cirkulär ekonomi och hållbara innovationer. Något som också skapar lärande i andra sektorer och branscher.

Detta, i kombination med ett breddat näringsliv, har gett en fortsatt robust ekonomi. Vi är en ledande exportregion inom hållbara varor och tjänster. Exportintäkter från utlandet och andra regioner inom Sverige stärker länets utveckling.

FÖRFLYTTNINGAR SOM SKA HA SKETT 2025–2035

- EN MER CIRKULÄR, DIGITALISERAD OCH ROBUST EKONOMI
- BREDD OCH SPETS I KRONOBERGS NÄRINGSLIV HAR ÖKAT
- DEN INTERNATIONELLA KONKURRENSKRAFTEN HAR ÖKAT

VI SKA 2025–2035 AGERA FÖR ATT...

- **Stärka länets innovationsförmåga och entreprenörskap.** Vi ska stärka modigt och nyskapande ledarskap inom privat och offentlig sektor, och en innovationskultur som leder till affärsutveckling och bättre samhällsservice. Vi ska särskilt stärka samverkan mellan akademi och näringsliv för en ökad innovationskapacitet. Samverkan över traditionella gränser ska stimuleras och vi ska arbeta för att skapa fler företagsnära innovationer, till exempel kopplade till länets styrkeområden. Länets innovations- och forskningsmiljö samt kulturella och kreativa branscher (KKB) ska tas tillvara. Affärsidéer från offentlig sektor ska i större utsträckning tas vidare i innovationssystemet vilket kan främja att fler blir företagare och vi ska vara drivande i att utveckla nya och flexibla välfärdstjänster.

  Vi ska främja utvecklingen av sociala innovationsmiljöer där entreprenörer och aktörer från olika samhällssektorer möts. Innovations- och företagsfrämjande stöd ska fördelas jämställt. En bredare syn på entreprenörskap stärker underrepresenterade gruppers möjlighet att testa idéer och starta och driva företag. Vi ska även ta vara på den utvecklingskraft och samhällsnytta som sociala företag bidrar till.

  Vi ska stödja generationsskiften inom företag och främja ett gott näringslivsklimat. Till exempel genom att driva på regelförenkling och verka för att förenkla företagens administrativa börda, samtidigt som organiserad brottslighet ska motverkas. Vi ska stärka kontaktytor mellan det offentliga och näringslivet samt arbeta för en öppen företagskultur.

- **Ställa om till en cirkulär, digitaliserad och robust ekonomi.** Vi ska verka för att den omställning som sker i samhället leder till konkurrensfördelar och hållbar ekonomisk utveckling i privat och offentlig sektor. Företag, särskilt inom tillverkande industri, ska stöttas i implementering av EU:s gröna giv. Detta för att de ska ställa om till cirkulära och fossilfria affärsmodeller och värdekedjor. Det ska kombineras med ökad kunskap om social hållbarhet och digitalisering. Kunskapen hos akademin ska tas tillvara i detta arbete och offentlig sektor ska stötta omställningen genom innovativa upphandlingar. En viktig del är också att stimulera samverkan mellan företag av olika storlek och förmåga.

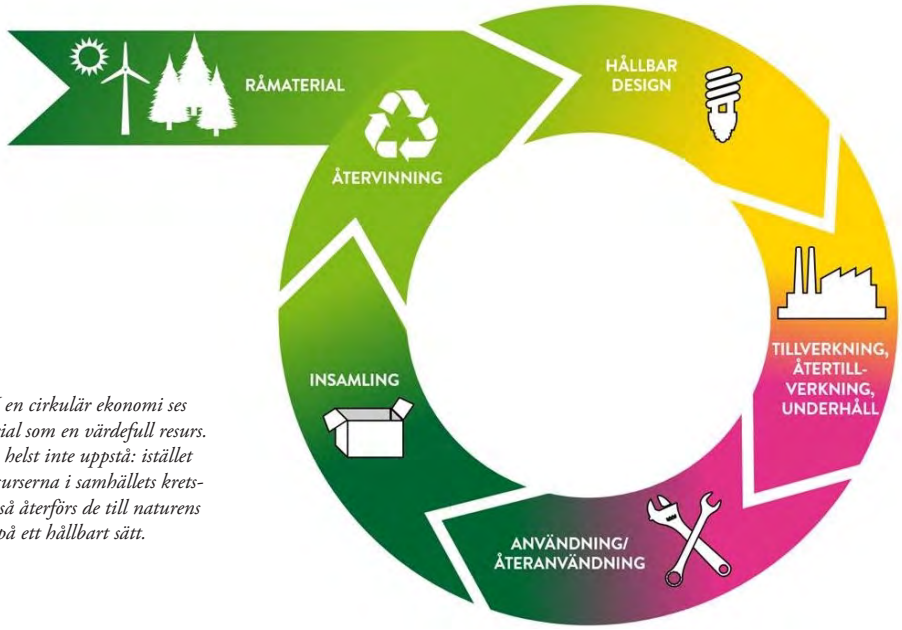

Figur 4: I en cirkulär ekonomi ses allt material som en värdefull resurs. Avfall ska helst inte uppstå: istället behålls resurserna i samhällets kretslopp eller så återförs de till naturens kretslopp på ett hållbart sätt.

Vi ska stärka sektorernas långsiktiga förmåga att agera utifrån nya förutsättningar och att stå emot störningar. En viktig del är att främja stabila varuflöden i näringslivet.

I arbetet med digitaliseringen ska vi nyttja IT- och tillverkningssektorns kompetens. Miljöstrategisk digitalisering ska användas som verktyg i den gröna omställningen samtidigt som risker med digitaliseringen ska hanteras.

- **Utveckla länets branschstruktur.** Vi ska vidareutveckla smart specialisering inom länets ledande branscher: *maskinindustri med relaterade branscher, skog, trä, möbel, hus, glas och design* samt *IT och relaterade branscher*. För att stimulera framväxten av nya produkter och tjänster ska vi främja växelspel mellan våra ledande branscher och företag i andra branscher.

  Vi ska fortsätta utveckla ett mer hållbart skogsbruk, med ett aktivt arbete för att göra skogen mindre sårbar för klimatförändringarna. Genom att utveckla skogens alla värden skapar vi förutsättningar för att utveckla boendemiljöer, besöksnäring och arbetstillfällen i hela länet. Det bidrar även till innovativa lösningar på samhällsutmaningar kopplade till energi, byggande, folkhälsa, biologisk mångfald och klimatförändringar.

  Vi ska utveckla en mer attraktiv och hållbar besöksnäring med förmåga att anpassa sig till en föränderlig omvärld och som begränsar belastningen på natur- och kulturmiljöer. Platsutveckling ska vara en naturlig del av arbetet. Något som ger besökare ett mervärde och skapar stolthet hos invånarna året om. Besöksnäringen ska stärka länets position inom natur och kultur och vi ska främja hållbar konsumtion och hållbara transportlösningar.

  För att öka länets grad av självförsörjning ska vi gynna en lokal livsmedelsproduktion. Detta bidrar även till att jordbruksmarken bibehålls och stimulerar till verksamheter på landsbygden. Vi ska stärka hela livsmedelssystemet och agera för att se frågan ur ett helhetsperspektiv både utifrån hälsa, miljö och samhälle.

- **Stärka internationaliseringen för hållbara varor och tjänster.** Vi ska stärka små- och medelstora företag med hållbara affärsidéer som har en potential att internationaliseras. Vi ska också stärka befintliga verksamheter med internationellt konkurrenskraftiga hållbara produkter och tjänster. Det ska ske genom att stimulera nätverkande och samarbete mellan företag, akademi och offentlig sektor i länet och internationellt. Vi ska stärka export, investeringar och företagsetableringar i länet. För detta behöver vi skapa en gemensam bild av vilka investeringar länet har behov av och hur dessa kan förverkligas och samtidigt skapa positiva värden för samhället. Arbetet med export, investeringar och företagsetableringar ska bland annat innefatta att utveckla strukturer, metoder och arbetssätt samt att möjliggöra hållbara transportlösningar för länets varuexport.

  I arbetet med att stärka små- och medelstora företags internationalisering ska vi ta vara på den internationella kompetens som finns i länets globala företag. Vi ska även ta vara på de internationella studenter som befinner sig i länet, som besitter kompetenser och relationer ur en internationell kontext och med relevans för länets utveckling.

INFRASTRUKTUR SOM STÄRKER KRONOBERGS POSITION I SYDSVERIGE

FRAMTIDA LÄGET INOM OMRÅDET 2035 – MED UTBLICK

2035 har infrastrukturen bidragit till ett sammanhållet, tillgängligt samhälle där det är lätt att leva och verka i hela länet. Innovativa fysiska och digitala lösningar gör att avstånden upplevs korta. Det är smidigt att ta sig fram till fots och med cykel, vilket bidragit till en bättre folkhälsa och minskade klimatutsläpp. Länets goda mobilitetstjänster har minskat bilberoendet och människor kan lätt mötas och ha ett aktivt liv.

Vi ser till olika geografiska behov utifrån utveckling, tillgänglighet och rörlighet. Kollektivtrafiken är anpassad efter olika gruppers förutsättningar och resmönster - barn och unga kan därför lättare röra sig i samhället. En stärkt transportinfrastruktur inom och mellan huvudstråken har utvecklat länets flerkärnighet. Alla invånare har god tillgänglighet till det de behöver, exempelvis arbete, utbildning och samhällsservice.

Vi har maximerat nyttan med vårt strategiska läge - Sydsveriges mittpunkt där varje kommun angränsar till en annan region - genom en stärkt kollektivtrafik och transportinfrastruktur. Dessa knyter samman länets service och länets arbetsmarknadsregioner med andra regioner. Vi har skapat bättre förbindelser söderut, mot Öresundsregionen och övriga Europa. Även transportkapaciteten har stärkts för klimatsmarta och effektiva godstransporter, inom Sverige och till Europa.

Kronoberg är mer uppkopplat. Vi har säkrat tillgången till god och hållbar digital infrastruktur i hela länet, genom att vi har likställt digital infrastruktur med konventionell infrastruktur i samhällsplaneringen. Den digitala mognaden har ökat, särskilt hos sårbara grupper, och tillgången till digital samhällsservice fortsätter att öka. Framförallt i områden med begränsad fysisk tillgång till exempelvis vård, utbildning och kultur.

Omställningen till hållbara transportslag har gjort Kronoberg fossilbränslefritt. Vi är drivande inom förnybara, lokalproducerade drivmedel och arbetar aktivt med transporteffektivitet. Nytänkande lösningar har säkerställt god energitillgång i hela länet och rustat oss för den ökande elektrifieringen. Det gör oss ännu motståndskraftigare, samtidigt som vi fortsätter omställningen till ett hållbart plusenergilän.

FÖRFLYTTNINGAR SOM SKA HA SKETT 2025–2035

- TILLGÄNGLIGHETEN I LÄNET OCH TILL ÖVRIGA SYDSVERIGE HAR FÖRBÄTTRATS
- KLIMATPÅVERKAN AV TRANSPORTER HAR MINSKAT
- DEN DIGITALA ANSLUTNINGSBARHETEN HAR FÖRBÄTTRAS
- PRODUKTIONEN AV FOSSILFRI ENERGI HAR ÖKAT OCH ENERGIANVÄNDNINGEN HAR EFFEKTIVISERATS

VI SKA 2025–2035 AGERA FÖR ATT...

- **Stärka transportinfrastrukturen för ett sammanhållet och tillgängligt samhälle.** Vi ska arbeta för en hållbar utveckling av länets fysiska infrastruktur som gynnar ett flerkärnigt Kronoberg. En del i detta är att lyfta länets behov och kapacitetsutmaningar till nationell nivå och agera på de satsningar och den utveckling som pågår utanför regionen. Fehmarn Bält-förbindelsen innebär exempelvis en stor potential för Kronoberg och med rätt insatser kommer den att korta restiden till övriga Europa. Utbyggnad av försvaret kommer att skapa nya prioriteringar internationellt och nationellt. Vi ska verka för att dessa gagnar utvecklingen av länets transportinfrastruktur och förbättrar länets tillgänglighet.

  För Kronoberg är E4:an och Södra Stambanan med anslutande banor viktiga förbindelser både söderut och norrut. De är prioriterade i nationella planer för infrastruktur och en länk till Öresundsregionen och till norra Tyskland genom Fehmarn Bält tunneln. Samtidigt görs nya bedömningar löpande utifrån Kronobergs bästa och det finns beredskap för att nya förutsättningar kan påverka den långsiktiga infrastrukturplaneringen.

  Vi ska fortsätta att stärka förbindelserna till tillväxtmotorer i våra grannlän och storstadsregioner utanför länet. Utöver kopplingen till Öresundsregionen ska stråken mellan Kronoberg och Blekinge, Kalmar, Jönköping/Göteborg och Halland utvecklas. Järnvägen ska prioriteras och vi ska också verka för mer hållbara godstransporter. En del i detta är att öka överföringen av gods från väg- till järnvägstransport, då vårt geografiska läge är fördelaktigt. Kopplingarna till grannregionernas hamnar och de prioriterade TEN-Tkorridorerna är särskilt viktiga. Dessutom ska flygplatsens betydelse för länets beredskap, attraktivitet och tillväxt tas tillvara, samtidigt som vi stödjer en hållbar utveckling av flyget.

  Vi ska agera för att regionala vägar och det finmaskiga vägnätet ska upprätthålla en hög standard.

- **Hållbart resande för ett hälsosamt vardagsliv.** Vi ska verka för att människor vill och kan resa mer hållbart. Något som kräver utökad infrastruktur för gång och cykel i både det statliga och lokala vägnätet, samt säkra parkeringar och attraktiva stations- och hållplatsmiljöer för att stärka kollektivtrafiken.

  Kollektivtrafiken behöver få en strukturbildande roll i infrastrukturplaneringen. Prioritet ska ges åt att förbättra tillgängligheten mellan länets tillväxtmotor, regionala kärnor och strategiska noder till viktiga arbetsmarknadsregioner, både inom och utanför länet.

  Vi ska verka för en pålitlig kollektivtrafik som tar hänsyn till olika gruppers förutsättningar och behov och som säkerställer grundläggande tillgänglighet och användbarhet för människor, oavsett funktionsförmåga. Vi ska agera för att resor över länsgräns sker lika enkelt som resor inom länet. Vi ska fortsätta att utforska och skapa flexibla lösningar som är tillgängliga för fler, till exempel ej linjelagd kollektivtrafik, för att koppla ihop omlandet med de strategiska noderna och de regionala kärnorna. Det innebär även att utveckla samordnad, nytänkande transportlogistik och att underlätta för hållbar mobilitet som fungerar i hela länet. I det ingår fler satsningar på kollektivtrafik och cykel som bidrar till ett hälsosamt vardagsliv.

- **Ett robust och sammanhängande digitalt system.** Vi ska bättre nyttja digitaliseringens möjligheter för att skapa samhällsnytta, till exempel genom att dela data och använda AI. Det kräver fortsatta insatser och samverkan för att förbättra den digitala förmågan och delaktigheten. Vi ska också främja medie- och informationskunnighet hos invånare, företag och offentlig sektor.
  Vi ska agera för säkra system som är robusta och klarar olika typer av samhällsstörningar för att minska sårbarhet i samhällsviktiga funktioner. Vi ska även arbeta för att minska digitaliseringens negativa effekter. Exempelvis utanförskap, ensamhet och ökad energianvändning. Vi ska verka för en tillförlitlig, platsoberoende och snabb digital infrastruktur. Därför ska vi fokusera på att få upp täcknings- och anslutningsgraden i de kommuner och områden som släpar efter mest både när det gäller det mobila nätet och bredband via fiber. Vi ska även verka för ökad samverkan mellan olika aktörer för att skapa bättre konnektivitet (anslutningsbarhet). Det vill säga möjligheten att olika digitala system eller enheter kan kommunicera med varandra i nätverk.

- **Optimera, effektivisera och omvandla länets energiförsörjningssystem.** Elnätets struktur behöver förändras för att skapa ett stabilt energisystem som i högre grad har kapacitet att tillgodose länets el- och energibehov, nu och i framtiden. Vi ska verka för ett energisystem som är flexibelt, där alla kan vara både producenter och konsumenter och en del av att balansera nätet. Samverkan mellan olika aktörer och nivåer ska öka, för att industri och privatpersoner ska få tillräcklig tillgång till el till ett rimligt pris. Vi ska även arbeta för en framåtblickande energiplanering och ett robust energiförsörjningssystem där samhällsbärande funktioner fungerar även vid stora elavbrott och andra störningar.

  Vi behöver främja invånare och företagares energieffektivisering och omställning till en helt fossilfri energianvändning. Vi ska agera för ökad produktion av sol- och vindenergi på lämpliga platser, då länet har stor potential inom dessa områden. Vi ska även säkerställa en robust och sammanhängande el- och tankinfrastruktur för hållbara drivmedel i hela länet vilket kräver mer utbyggnad i regionala kärnor och strategiska noder.

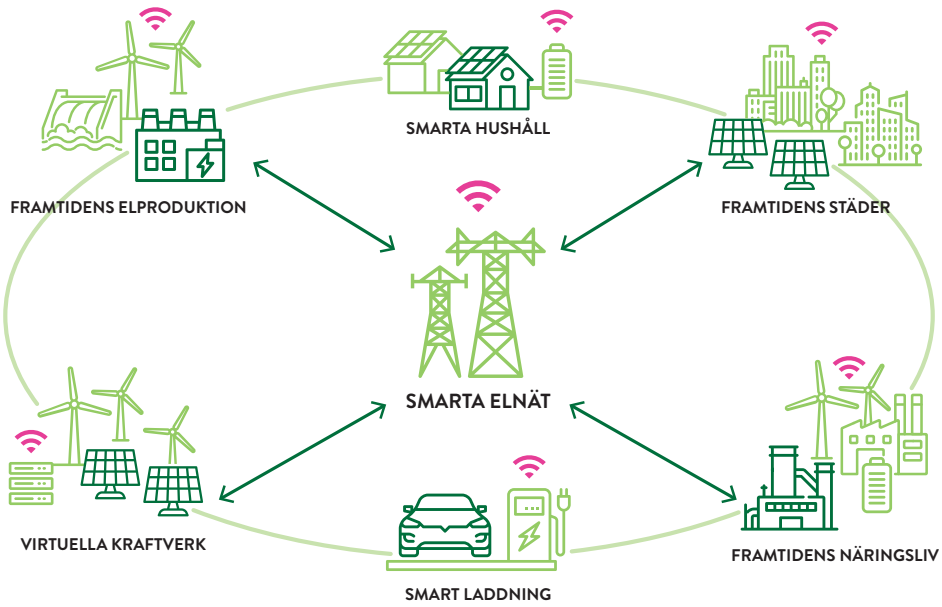

Figur 5. Framtidens elsystem innehåller många nya komponenter. Källa: Smart förnybart, Länsstyrelsen Skåne.

UTFORSKANDE KRAFTSAMLINGAR

FYRA UTFORSKANDE KRAFTSAMLINGAR KOMPLETTERAR DE LÅNGSIKTIGA PRIORITERINGARNA.

Kraftsamlingarna syftar till att skapa lärande och förutsättningar för systemförändringar inom områden som har behov av genomgripande förändringar. Inom dessa områden har vi inte lösningarna och vi behöver samverka på nya sätt och över gränser för att hitta nya vägar framåt. Vi behöver jobba utforskande och innovativt, eftersom vi inte har nått önskade mål med tidigare arbetssätt.

De fyra kraftsamlingarna är utvalda utifrån Kronobergs utmaningar och styrkor men är också frågor där det finns potential att utmärka länet. De är tvärsektoriella och berör flera av de långsiktiga prioriteringarna. Inom de utvalda kraftsamlingarna finns plattformar att utgå ifrån för att utforska och testa nytt. Det avsätts också redan resurser från aktörer i länet.

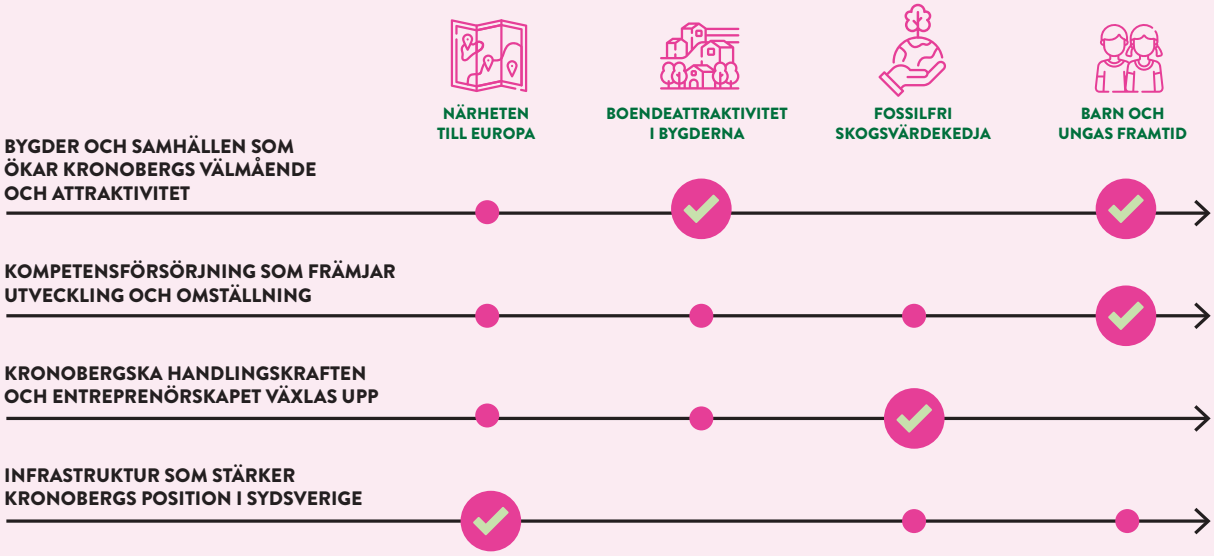

Figur 6: De fyra kraftsamlingarna är tvärsektoriella och har koppling till flera långsiktiga prioriteringar.

MED KRAFTSAMLING MENAS ATT:

- Frågan är mycket komplex (se s. 14) – det finns ingen enkel lösning
- Frågan är angelägen för flera - vi samverkar på nya sätt och över gränser
- Vi går utanför befintliga strukturer och system
- Vi samskapar lösningar och provar nya idéer i en utforskande och lärande miljö

FYRA KRAFTSAMLINGAR

I KRONOBERG FINNS NÄRHETEN TILL FRAMTIDENS EUROPA

Kronoberg behöver ta bättre vara på den infrastrukturutveckling som sker i Centraleuropa. Den är viktig för samhällets utveckling, till exempel för kompetensförsörjning, besöksnäring, exportmöjligheter och kultur. För att dra nytta av de infrastruktursatsningar som kopplar ihop Sverige med Centraleuropa genom Fehmarn Bält behöver många aktörer i länet kraftsamla. Prognosen är att godstrafiken över Öresund kommer att fördubblas fram till 2035. Arbetsmarknadsregioner i vår närhet kommer att fortsätta växa och persontransporterna öka. I Kronoberg behöver vi agera för att få största möjliga värde för invånare och företag i denna satsning.

I KRONOBERG STÄRKER VI BOENDEATTRAKTIVITETEN I BYGDERNA

Kronoberg behöver öka sin boendeattraktivitet. Dels för att säkerställa arbetsmarknadens kompetensförsörjning, dels för länets fortsatta utveckling. I Kronoberg har vi landsbygd med stor potential. En landsbygd som vi vill stärka genom att utveckla livskraftiga byar med gemenskap och engagemang, hållbara och attraktiva livsmiljöer och goda vardagsmöjligheter. Vi ska kraftsamla för att Kronoberg nationellt ska leda omställningen och utvecklingen av hållbara byar och samhällen. En viktig plattform i arbetet är *BY2030*. För att lyckas med kraftsamlingen krävs bred samverkan med privata, ideella och offentliga aktörer samt med akademi och nationella aktörer. Lokalsamhällets engagemang och mobilisering är centralt i kraftsamlingen.

I KRONOBERG SKAPAR VI VÄRLDENS FÖRSTA FOSSILFRIA SKOGSVÄRDEKEDJA

Hela samhället behöver ställa om och bli klimatneutralt. I den omställningen finns ett område - skog och trä - där Kronoberg kan bli en föregångare inte bara i Sverige och EU utan även internationellt. Det är en bransch där vi redan är specialiserade och som vi ska fortsätta att stärka. Kronobergs län har hela värdekedjan; från skogsråvara till färdig produkt. Förutsättningarna att kraftsamla är goda och en viktig plattform är de engagerade företagen som står redo att ställa om. Lägg till det vår stora kunskap och länets forskning på området. Kraftsamlingen kommer utveckla länets företag och öka konkurrenskraften men också profilera länet ytterligare inom hållbar omställning. Lärdomar ska tas vidare till andra styrkeområden i länet, som till exempel maskinindustri.

I KRONOBERG HAR ALLA BARN OCH UNGA RÄTT FÖRUTSÄTTNINGAR FÖR ATT MÖTA SIN FRAMTID

I Kronoberg behöver vi öka barn och ungas möjligheter att fullfölja sina studier. Det finns en oroväckande utveckling med ökad ohälsa bland barn och unga och allt fler som saknar fullständiga gymnasiebetyg. Allt för många barn och unga i länet upplever ensamhet, stress och nedstämdhet, vilket gör det svårare att klara skolan. Inom plattformen *Barnens bästa gäller i Kronoberg, Kronobarnsmodellen* ska ett fortsatt gemensamt utforskande ske för att skapa innovativa och främjande arbetssätt som stödjer barns förutsättningar genom uppväxten. För det krävs ett helhetsperspektiv utifrån barns behov och samverkan mellan en bredd av samhällsaktörer.

KRAFTFULLT GENOMFÖRANDE AV STRATEGIN

I DETTA AVSNITT BESKRIVS GRÖNA TRÅDEN 2.0 –VÅRT SYSTEM FÖR GENOMFÖRANDE.

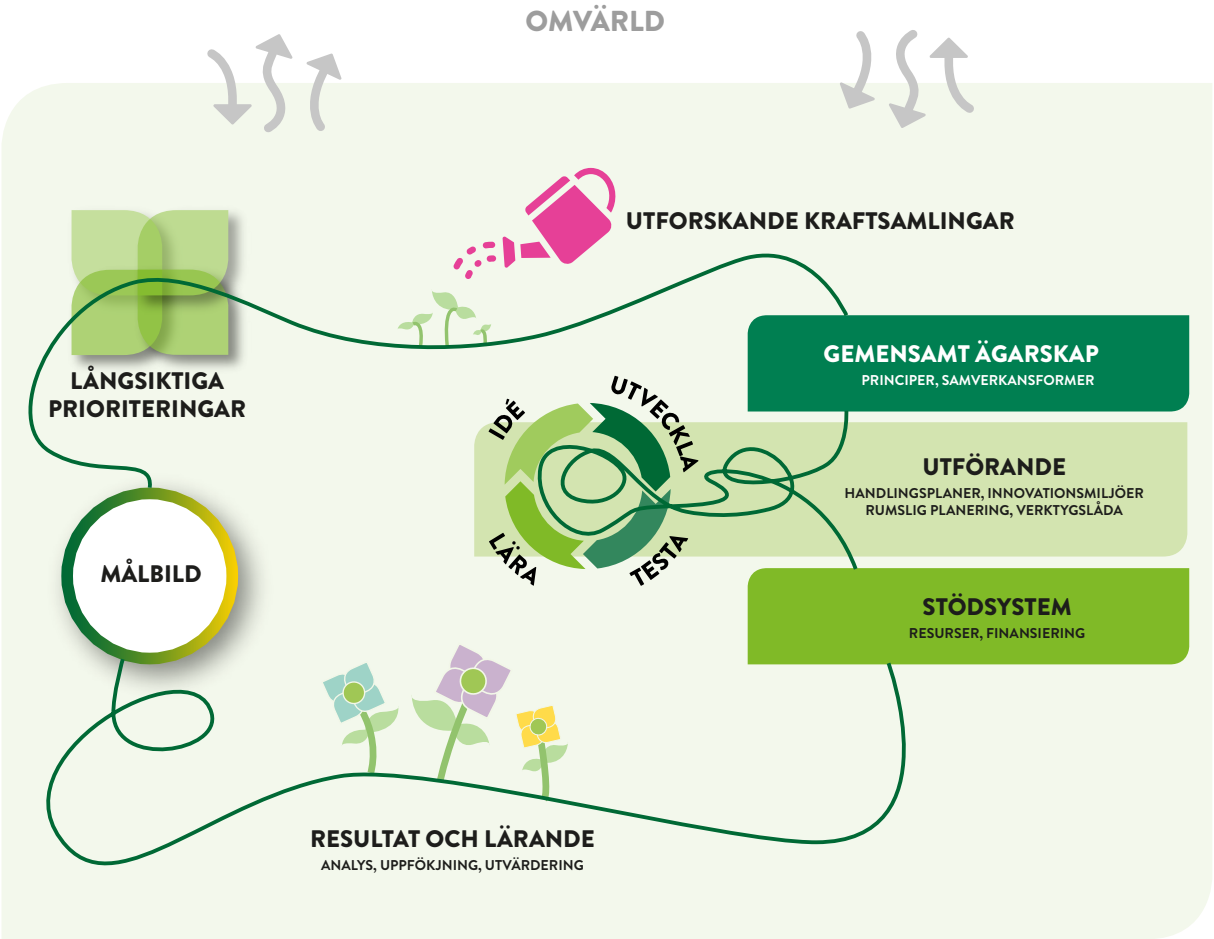

Figur 7: Gröna tråden 2.0 - system för genomförande: bygger på Innovationsstandard ISO-56 000, utifrån Kronobergs kontext. Systemet beskriver vilka komponenter som behöver vara på plats för att den gemensamma målbilden ska nås. Den visar också hur komponenterna hänger ihop med de långsiktiga prioriteringarna och utforskande kraftsamlingarna.

MÅLBILD

En gemensam målbild (se sida 11) är viktigt för att skapa drivkraft och riktning i omställningsarbetet. Målbilden tillsammans med de långsiktiga prioriteringarna och kraftsamlingarna ska fungera som en vägvisare för alla aktörer som genomför insatser utifrån den regionala utvecklingsstrategin. För bättre effekt bör strategin integreras i respektive organisations mål- och styrdokument.

GEMENSAMT ÄGARSKAP

Vi är många aktörer som agerar självständigt och tillsammans för att förverkliga strategin. Att bygga vårt arbete på en gemensam kultur och principer är därför en viktig komponent i systemet. En del i detta är att våra samverkansformer ständigt behöver utvecklas. Läs mer på sidan 15.

UTFÖRANDE

Vi behöver olika arbetssätt och metoder för genomförandet men gemensamt är att processerna ofta behöver gå igenom stegen *idé, utveckla, testa* och *lära* men beroende på fråga eller situation behöver stegen ta olika lång tid. *Idé*: ta fram ett förslag på en möjlig lösning baserat på vad vi vet om utmaningen och behoven. *Utveckla*: gör idén påtaglig genom att utveckla den visuellt, funktionellt och tankemässigt. *Testa*: pröva idén funktionsmässigt och med användaren. Samla in feedback. *Lära*: dra slutsatser av lärdomarna. Hur kan vi förbättra idén för att komma närmare en bra lösning?

HANDLINGSPLANER MED EN BREDD AV AKTÖRER

Årliga samtal om vad som behöver prioriteras gemensamt i länet inom respektive prioritering ska leda fram till en handlingsplan per prioritering. Dessa ska ses över årligen av Region Kronoberg tillsammans med aktörer. Lärdomar från de utforskande kraftsamlingarna ska tas till vara och handlingsplanerna ska samordnas med andra regionala strategier.

Figur 8: Utförande-loopen är en upprepande process, vi går igenom så många varv som det behövs för att landa i en bra lösning.

Genom handlingsplaner:

- Konkretiserar vi mål och insatser som ska prioriteras och genomföras i det kortare perspektivet.
- Stärker vi det gemensamma ägarskapet.
- Koordinerar vi insatser bättre och skapar synergier, både inom och mellan prioriteringarna.
- Synliggör vi vilka personella och ekonomiska resurser som behöver avsättas och samverkansplattformar som har central betydelse för olika insatser.

INNOVATIONMILJÖER

I arbetet med kraftsamlingarna skapar vi innovationsmiljöer där vi har mod att prova nya arbetssätt, metoder och lösningar - och vi lär av våra framgångar och misstag. I arbetet använder vi innovationsmetoder där vi testar, lär och samskapar. Många gånger behöver flera olika lösningar utforskas parallellt - tester och piloter är vägen framåt.

Kraftsamlingarna kommer att omprövas vid varje aktualisering av den regionala utvecklingsstrategin.

REGIONAL RUMSLIG PLANERING

Kartor och bilder är strategiska verktyg för att synliggöra utvecklingsinriktningar i länet. Fler delar inom strukturbilden ska tas fram utifrån behov under strategiperioden för att utveckla den rumsliga planeringen.

VERKTYGSLÅDA

Inom regional utveckling finns en samling beprövade verktyg som ger kvalitet och stöd i planering, genomförande och uppföljning av den regionala utvecklingsstrategin. Deras gemensamma nämnare är att de sätter den önskade förändringen och lärandet i fokus. Verktygslådan skapar också förutsättningar för förbättrad samverkan genom en gemensam referensram och ett mer enhetligt arbetssätt. Vilka verktyg som ska användas avgörs dock i respektive process.

Verktygslådan innehåller bland annat metoder för:

- Hållbarhetssäkring
- Jämställdhets- och mångfaldsintegrering
- Intressentanalys
- Samverkanstrappan
- Problem- och målanalys
- Riskanalys
- Förändringslogik
- Tjänstedesign
- Framsyn

STÖDSYSTEM

För att bedriva ett framgångsrikt regionalt utvecklingsarbete krävs välfungerande stödsystem och strukturer, inklusive effektiva nätverk för samverkan. En central del är att kontinuerligt ta tillvara och utveckla den kompetens som finns i länet. Det behöver även finnas stödsystem på plats som skapar utrymme för att arbeta mer utforskande och utvecklande.

Möjligheterna att förverkliga strategin påverkas också av hur aktiva vi - länets aktörer - är med att söka och ta hem medel. Det regionala utvecklingsarbetet stöds av flera finansiärer, där både egna resurser och extern finansiering spelar en viktig roll.

Staten tillför resurser via anslag *1:1 regional utveckling*, medan EU:s strukturfonder och andra politikområden också bidrar med betydande projektfinansiering.

RESULTAT OCH LÄRANDE

En av de viktigaste delarna i strategins genomförande är att lära tillsammans. Genom att regelbundet följa upp och analysera utvecklingen i länet skapar vi underlag för att vidare kunna utvärdera insatserna vi gör för att nå strategins målbild. I uppföljnings- och utvärderingsarbetet är det viktigt att se frågorna ur ett större perspektiv än den enskilda sakfrågan för att upptäcka eventuella målkonflikter. För att få en helhetsbild av läget i länet ska analyserna exempelvis belysa skillnader mellan olika delar av länet samt om Kronobergs län utmärker sig i jämförelse med andra län. Analyserna ska även uppmärksamma om utvecklingen skiljer sig mellan olika samhällsgrupper. Utifrån den samlade kunskapen kan vi definiera behov och förstå vad vi behöver agera på.

Region Kronoberg ansvarar för en samlad uppföljning och utvärdering av utvecklingsstrategin och att dialog förs bland länets aktörer om resultatet.

Det som årligen analyseras är:

- Förflyttningarnas utveckling
- Utvärdering av insatser
- Resultatet av handlingsplanerna
- Kraftsamlingarnas utveckling

Tabellen i bilaga 2 visar hur målbilden, prioriteringarna, förflyttningarna och insatserna hänger ihop. I uppföljningsarbetet av förflyttningarna kommer Region Kronoberg utgå från indikatorer som finns listade i bilaga 3. Under strategiperioden tar Region Kronoberg fram fördjupningsrapporter för de långsiktiga prioriteringarna baserade på kvalitativa och kvantitativa analyser. Region Kronoberg ansvarar för att ta fram en plan som beskriver mer detaljerat hur lärandet genom analys, uppföljning och utvärdering ska ske.

AKTÖRER, ROLLER OCH ANDRA STRATEGIER

DEN REGIONALA UTVECKLINGSSTRATEGIN PÅVERKAS AV NATIONELL OCH INTERNATIONELL STYRNING, MEN ÄVEN AV SAMVERKAN OCH FÖRUTSÄTTNINGAR PÅ LOKAL NIVÅ. DENNA FLERNIVÅSTYRNING BIDRAR BLAND ANNAT TILL TYDLIGARE ANSVARS- OCH ROLLFÖRDELNING OCH MER EFFEKTIV RESURSANVÄNDNING.

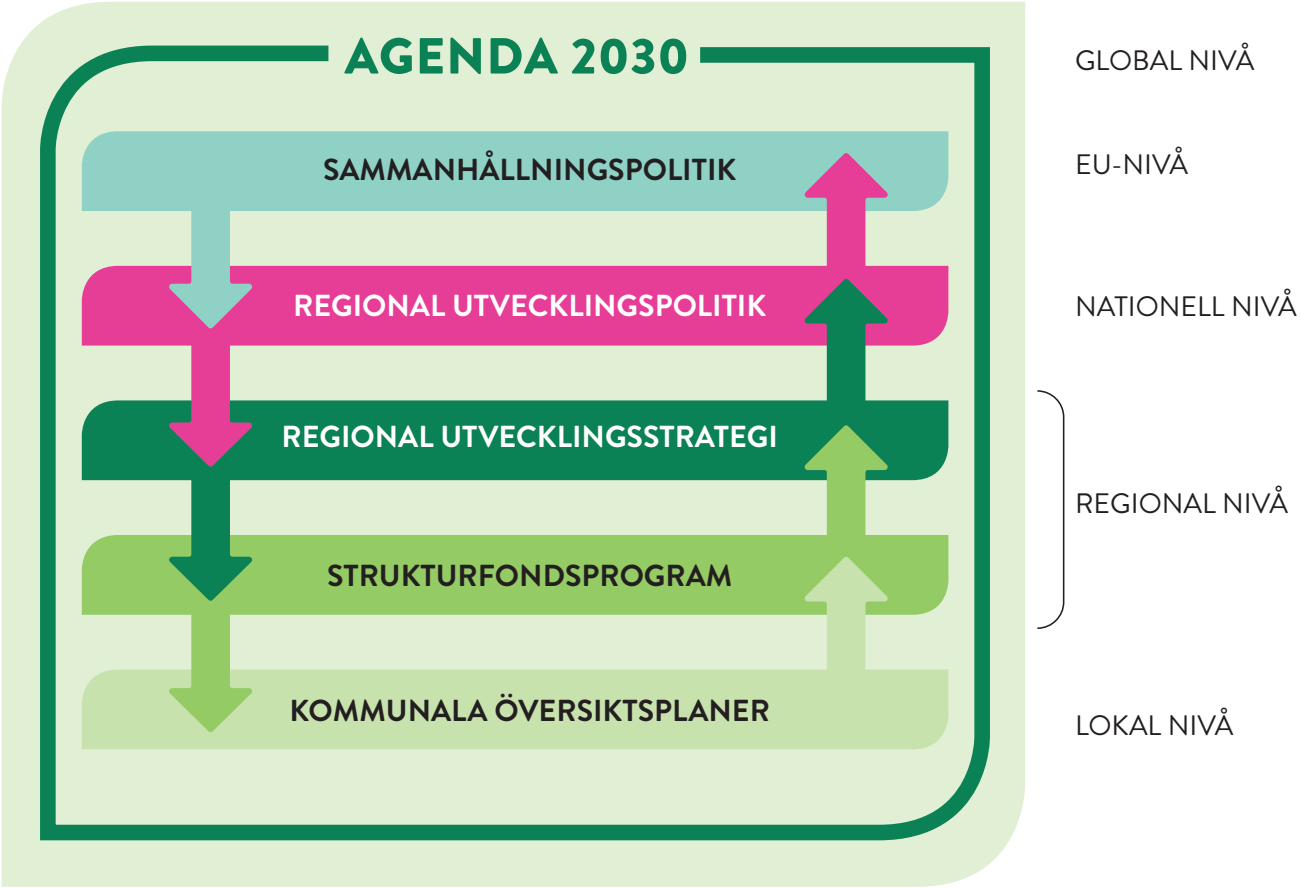

Figur 9: Flernivåstyrning mellan olika nivåer som samspelar med en regional utvecklingsstrategi. Finns många styrande dokument på alla nivåer.

I en flernivåstyrning är det viktigt med samverkan. Kommunerna, Region Kronoberg och staten har en rad plattformar för samverkan kring regional utveckling mellan olika samhällsaktörer, både inom och utom länet. Dessa aktörers olika roller beskrivs nedan.

Region Kronoberg ansvarar för det regionala utvecklingsuppdraget. Det innebär bland annat att arbeta fram, fastställa och genomföra insatser i linje med den regionala utvecklingsstrategin. Det sker dels genom handlingsplanerna, dels genom att

stödja utveckling av projekt finansierade av regionala utvecklingsmedel och strukturfonder. Region Kronoberg ska driva och samordna arbetet genom dialog, och utifrån respektive aktörs förutsättningar och kompetens bygga regional kapacitet.

En annan viktig del är att ta vara på och samordna befintliga, kommunala chefsnätverk och tvärsektoriella nätverk. Årligen arrangerar Region Kronoberg regionala mötesplatser, där länets utvecklingsaktörer möts och gemensamt kan skapa inriktning och stärka relationer, exempelvis kring handlingsplanerna. Region Kronoberg ingår även i nationella nätverk och forum. Både för att dela erfarenheter och för att stärka länets positionering och "hämta hem" lärande exempel till länet. En region har också i uppdrag att våga utmana, testa och experimentera.

Länsstyrelsens roll är att arbeta för en hållbar utveckling av miljö, tillväxt och goda levnadsvillkor. Myndigheten ansvarar också för att beslut från riksdagen och regeringen genomförs i länet.

På lokal nivå har **kommunerna** ansvaret för att förvalta resurser och utveckling. Att föra in den kommunala kompetensen i det regionala utvecklingsuppdraget är viktigt i genomförandet av strategin.

Mellanregionalt är *Regionsamverkan Sydsverige* en viktig plattform för flernivåstyrning inom regional utveckling. Här ingår även regionerna Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar och Skåne. *Småland Blekinge Halland South Sweden* är ett annat viktigt samarbete som syftar till att verka för en hållbar utveckling och tillväxt i regionen genom att lyfta regionens intressen på den europeiska arenan. Plattformen delas mellan regionerna och Linnéuniversitetet. Samverkan inom Småland och öarna, en indelning skapad inom sammanhållningspolitiken, är också en viktig plattform för samverkan inom smart specialisering av näringslivet.

Avgränsning och koppling till andra strategier

Utöver utvecklingsstrategin finns även andra regionala styrdokument som är regeringsuppdrag. Exempel på sådana strategier är trafikförsörjningsprogram, länstransportplan, serviceprogram och kulturplan som Region Kronoberg tar fram. Länsstyrelsen tar fram till exempel miljömålen, livsmedelsstrategi, vattenförsörjningsplan, kulturmiljöstrategi och jämställdhetsstrategi. Alla dessa strategier samspelar med och påverkar varandra och ska gemensamt bidra till att nå målbilden om ett gott liv i ett livskraftigt Kronoberg.

På kommunal nivå finns också strategier och utvecklingsarbete som behöver samordnas med utvecklingsstrategin. Särskilt viktigt är det att stärka relationen mellan den regionala utvecklingsstrategin och översiktsplaneringen.

Figur 10: Regionala strategier samspelar och bidrar till den gemensamma målbilden.

BILAGA 1: ORDLISTA

Agenda 2030: Globala mål för omställning till ett hållbart samhälle.

Arbetsmarknadsregion: Inom det område vi kan nå arbete och verksamheters upptagningsområde för kompetens.

AI (Artificiell intelligens): En maskins förmåga att visa människoliknande drag, såsom resonerande, inlärning, planering och kreativitet.

Barnens bästa gäller i Kronoberg, Kronobarnsmodellen: Det länsgemensamma arbetssätt som bygger på att alla barn och unga i Kronoberg ska få likvärdiga och jämlika förutsättningar för en god uppväxt.

BY2030: En satsning som drivs av Region Kronoberg för att göra våra byar så trivsamma som möjligt på ett hållbart sätt.

Bygder: Område utanför tätorter där människor bor och verkar. En plats som kopplar samman människor och där människorna och de sociala kontakterna är centrala.

Cirkulära affärsmodeller: Sättet företag organiserar och driver sina verksamheter för att främja cirkulär ekonomi.

Cirkulär ekonomi: Allt material ses som en värdefull resurs. Avfall ska helst inte uppstå: istället behålls resurserna i samhällets kretslopp eller så återförs de till naturens kretslopp på ett hållbart sätt.

Demografisk utveckling: Förändringar i en befolknings sammansättning över tid, inklusive variationer i befolkningsstorlek, åldersfördelning, könssammansättning, etnicitet och geografisk fördelning.

Digital infrastruktur: Den teknologiska grundstrukturen, inklusive datorer, nätverk, bredbandsanslutningar, täckningsgrad och molntjänster, som möjliggör elektronisk kommunikation och informationsdelning.

Digitalisering: Innebär att använda digital teknik, innovativa system och lösningar för att automatisera och förbättra verksamheter, samt driva innovation och effektivitet. *Miljöstrategisk digitalisering:* Digitalisering som bidrar till att lösa miljöproblem, motverka ohållbara beteenden och nå miljömål.

EU:s gröna giv: Politiska åtgärder och initiativ som ska bana väg för en grön omställning i EU och vars slutmål är klimatneutralitet senast 2050.

Flerkärnig ortstruktur: Flera självständiga orter med olika funktioner och karaktärer som har en relation med varandra i en viss geografi.

Gestaltad livsmiljö: Den fysiska och estetiska utformningen av det område där människor lever och verkar. Gestaltad livsmiljö är såväl ett synsätt som ska finnas med i allt som berör vår fysiska miljö, som den fysiska miljön i sig. Begreppet omfattar arkitektur, form, design, konst och kulturarv. Utveckling och förvaltning av livsmiljön ska utgå från människors möjligheter, behov och önskemål och bidra till ett hållbart samhälle.

Hållbarhet: En utveckling som tillgodoser alla människors behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina. Delas in i social, miljömässig och ekonomisk hållbarhet.

Hållbar tillväxt: En ekonomisk utveckling som är hållbar över tid, som inte sker på bekostnad av miljön och som stödjer möjligheterna att nå sociala hållbarhetsmål.

Hälsans bestämningsfaktorer: Faktorer som påverkar en persons hälsa och välbefinnande. Inkluderar individuella faktorer (kost, träning, sociala nätverk etc.), levnads- och arbetsvillkor (fysisk miljö, boende, arbetsliv etc.) samt övergripande samhällsfaktorer (miljö, kultur, samhällsekonomi etc.).

Innovation: Skapandet och implementeringen av nya idéer, produkter, processer eller tjänster som bidrar till positiva förändringar och mervärde. Exempelvis teknologiska framsteg, affärsmodeller, sociala initiativ eller organisatoriska förbättringar.

Jämställdhet: Att kvinnor och män har samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter.

Kompetensförsörjning: Att på kort och lång sikt säkerställa att verksamheter har tillgång till medarbetare med rätt kompetens.

Konkurrenskraft: Förmåga att effektivt konkurrera på marknaden och upprätthålla eller öka sin andel av affärer.

Konnektivitet (Anslutningsbarhet): Förmågan för olika enheter eller system att kommunicera och dela information med varandra. Det kan gälla för datorer, mobiltelefoner, sensorer, och andra enheter som är anslutna till nätverk och kan utbyta data.

Matchning: Ett mått på i vilken mån utbildad arbetskraft, kompetensmässigt och numerärt, motsvarar arbetsmarknadens behov inom ett visst område.

Mobilitet/mobilitetstjänster: Möjligheten till förflyttning mellan olika platser. Innefattar både fysisk rörelse och virtuell rörlighet genom användning av digitala plattformer och teknologier. Mobilitetstjänster hänvisar till olika typer av transportlösningar för att underlätta förflyttning av människor och varor från en plats till en annan.

Mångfald: Närvaron av personer med olika egenskaper, bakgrunder, perspektiv och erfarenheter.

Omställning: Övergången från befintliga system och processer till mer hållbara alternativ som skapar långsiktiga positiva förändringar för både människor och planeten. *Grön omställning:* Övergången till system som minskar miljö- och klimatpåverkan genom till exempel utsläppsminskningar och cirkulära resursflöden. *Teknisk/digital omställning:* Övergången till nya teknologier eller tekniska lösningar inom ett visst område eller sektor.

Regional kärna: Se sida 12.

Smart specialisering: Smart specialisering är centralt inom EU:s sammanhållningspolitik och utgör ett viktigt instrument vid användningen av EU:s regionalfondsmedel för forskning och innovation. Syftet med Smart specialisering är att förstärka regioners konkurrenskraft genom att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt.

Strategisk nod: Se sida 12.

Stråk: Områden där det utifrån länets befolkningsmängd finns en stor koncentration av människor som rör sig, lever eller verkar. Stråk binder samman olika platser och funktioner. *Stråkbygd:* Områden som utvecklats runt ett stråk.

Sydsverige: Länen Blekinge, Halland, Jönköping, Kalmar, Kronoberg och Skåne.

Värdekedja: Den sekvens av aktiviteter och processer som ett företag genomgår för att skapa, leverera och erbjuda en slutgiltig produkt eller tjänst till kunderna.

BILAGA 2: FÖRÄNDRINGSLOGIK

FRAMTIDENS KRONOBERG – MÅLBILD	PRIORITERING	FÖRFLYTTNING SOM SKA HA SKETT 2025-2035	VI SKA 2025–2035 AGERA FÖR ATT…
ETT GOTT LIV I ETT LIVSKRAFTIGT KRONOBERG I Kronoberg finns en öppenhet och närhet i samhällen, byar och stadsdelar. Här mår dagens och framtidens Kronobergare bra, känner tillit och kan vara med och forma samhället. Våra boende- och livsmiljöer är attraktiva och trygga och det finns en närhet till skog och vatten. Vi har stärkt flera platser i länet, som tar olika roller och samspelar med de omgivande landsbygderna. Här är det aldrig långt till kultur, service eller arbete. Småländsk klurighet utmärker oss! I en omvälvande tid, när miljön och klimatet inte kan vänta, har våra nytänkande invånare och företagare banat väg för teknisk och grön omställning. Kronoberg står rustat för förändring och bidrar med lösningar både globalt och lokalt, vilket har skapat hållbar tillväxt och konkurrenskraft. Vi är Sydsveriges mittpunkt och har stärkts av vårt geografiska läge. Närheten till Öresundsregionen ger oss fördelar. Vi är aktiva och drivande i det europeiska samarbetet, samtidigt som vi agerar globalt. Arbetsmarknaden kännetecknas av öppenhet och bredd, där arbetsgivare och individer lätt hittar varandra. Barn och unga har framtidstro och är rustade för vuxenlivet genom samverkan för en god hälsa och ett livslångt lärande. Vi ser tillsammans till att målbilden blir verklighet genom öppenhet, mod och handlingskraft!	BYGDER OCH SAMHÄLLEN SOM ÖKAR KRONOBERGS VÄLMÅENDE OCH ATTRAKTIVITET	Boendeattraktiviteten i länet har ökat	Stärka länets flerkärnighet Samhällsplanera med helhetsperspektiv
		Kronobergarnas levnadsförhållanden är mer jämlika	Stärka länets flerkärnighet Stärka en god och jämlik folkhälsa
		Den sociala sammanhållningen har ökat	Främja ett aktivt medskapande i samhället
	KOMPETENSFÖRSÖRJNING SOM FRÄMJAR UTVECKLING OCH OMSTÄLLNING	Matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare har ökat	Stärka strukturer för Kronobergs kompetensförsörjning Öka tillgången till utbildning genom hela livet Öka spetskompetens och internationell samverkan
		Länets ungdomar är bättre rustade för framtiden	Stärka strukturer för Kronobergs kompetensförsörjning Förbättra utbildningsresultaten bland unga
		Mångfald och jämställdhet på arbetsmarknaden har ökat	Stärka strukturer för Kronobergs kompetensförsörjning Öka spetskompetens och internationell samverkan
	KRONOBERGSKA HANDLINGSKRAFTEN OCH ENTREPRENÖRSKAPET VÄXLAS UPP	En mer cirkulär, digitaliserad och robust ekonomi	Ställa om till en cirkulär, digitaliserad och robust ekonomi
		Bredd och spets i Kronobergs näringsliv har ökat	Stärka länets innovationsförmåga och entreprenörskap Utveckla länets branschstruktur
		Den internationella konkurrenskraften har ökat	Stärka internationaliseringen för hållbara varor och tjänster
	INFRASTRUKTUR SOM STÄRKER KRONOBERGS POSITION I SYDSVERIGE	Tillgängligheten i länet och till övriga Sydsverige har förbättrats	Stärka transportinfrastrukturen för ett sammanhållet och tillgängligt samhälle Hållbart resande för ett hälsosamt vardagsliv
		Klimatpåverkan av transporter har minskat	Stärka transportinfrastrukturen för ett sammanhållet och tillgängligt samhälle Hållbart resande för ett hälsosamt vardagsliv
		Den digitala anslutningsbarheten har förbättrats	Ett robust och sammanhängande digitalt system
		Produktionen av fossilfri energi har ökat och energianvändningen har effektiviserats	Optimera, effektivisera och omvandla länets energiförsörjningssystem

BILAGA 3: INDIKATORER

PRIORITERING	FÖRFLYTTNING SOM SKA HA SKETT 2025–2035	INDIKATORER
BYGDER OCH SAMHÄLLEN SOM ÖKAR KRONOBERGS VÄLMÅENDE OCH ATTRAKTIVITET	Boendeattraktiviteten i länet har ökat	Tillgång till service Befolkningsutveckling Bostadsbrist
	Kronobergarnas levnadsförhållanden är mer jämlika	Upplevd hälsa Ekonomiskt utsatta hushåll Sysselsättning i länet
	Den sociala sammanhållningen har ökat	Socialt deltagande Trygghet Tillit
KOMPETENSFÖRSÖRJNING SOM FRÄMJAR UTVECKLING OCH OMSTÄLLNING	Matchning mellan arbetsgivare och arbetstagare har ökat	Matchningsgrad Långtidsarbetslöshet Kompetensbrist Livslångt lärande
	Länets ungdomar är bättre rustade för framtiden	Behörighet gymnasiet Gymnasieexamen Vidareutbildning efter grundskola Betyg åk 6
	Mångfald och jämställdhet på arbetsmarknaden har ökat	Könsfördelning utbildningar Könsfördelning arbetsmarknaden Inkomst Unga som varken arbetar eller studerar
KRONOBERGSKA HANDLINGSKRAFTEN OCH ENTREPRENÖRSKAPET VÄXLAS UPP	En mer cirkulär, digitaliserad och robust ekonomi	Utsläpp av växthusgaser per förädlingsvärde Sysselsatta i näringslivet Företagens digitaliseringsgrad
	Bredd och spets i Kronobergs näringsliv har ökat	Branschbredd i näringslivet Företagsamhet Yrken med högskolekompetens Export
	Den internationella konkurrenskraften har ökat	Internationalisering Bruttoregionalprodukten per sysselsatt Forskning och utveckling
INFRASTRUKTUR SOM STÄRKER KRONOBERGS POSITION I SYDSVERIGE	Tillgängligheten i länet och till övriga Sydsverige har förbättrats	Restidskvoter mellan kollektivt och bil Tillgänglighet till kollektivtrafik Resandet över länsgränser
	Klimatpåverkan av transporter har minskat	Fossilbränslefria bilar i fordonsflottan Utsläpp av växthusgaser från inrikes transporter Laddningsstationer för elfordon och laddhybrider
	Den digitala anslutningsbarheten har förbättrats	Tillgång till bredband Anslutningar till bredband
	Produktionen av fossilfri energi har ökat och energianvändningen har effektiviserats	Produktion av fossilfri energi Energianvändningen i länet BRP per energikonsumtion

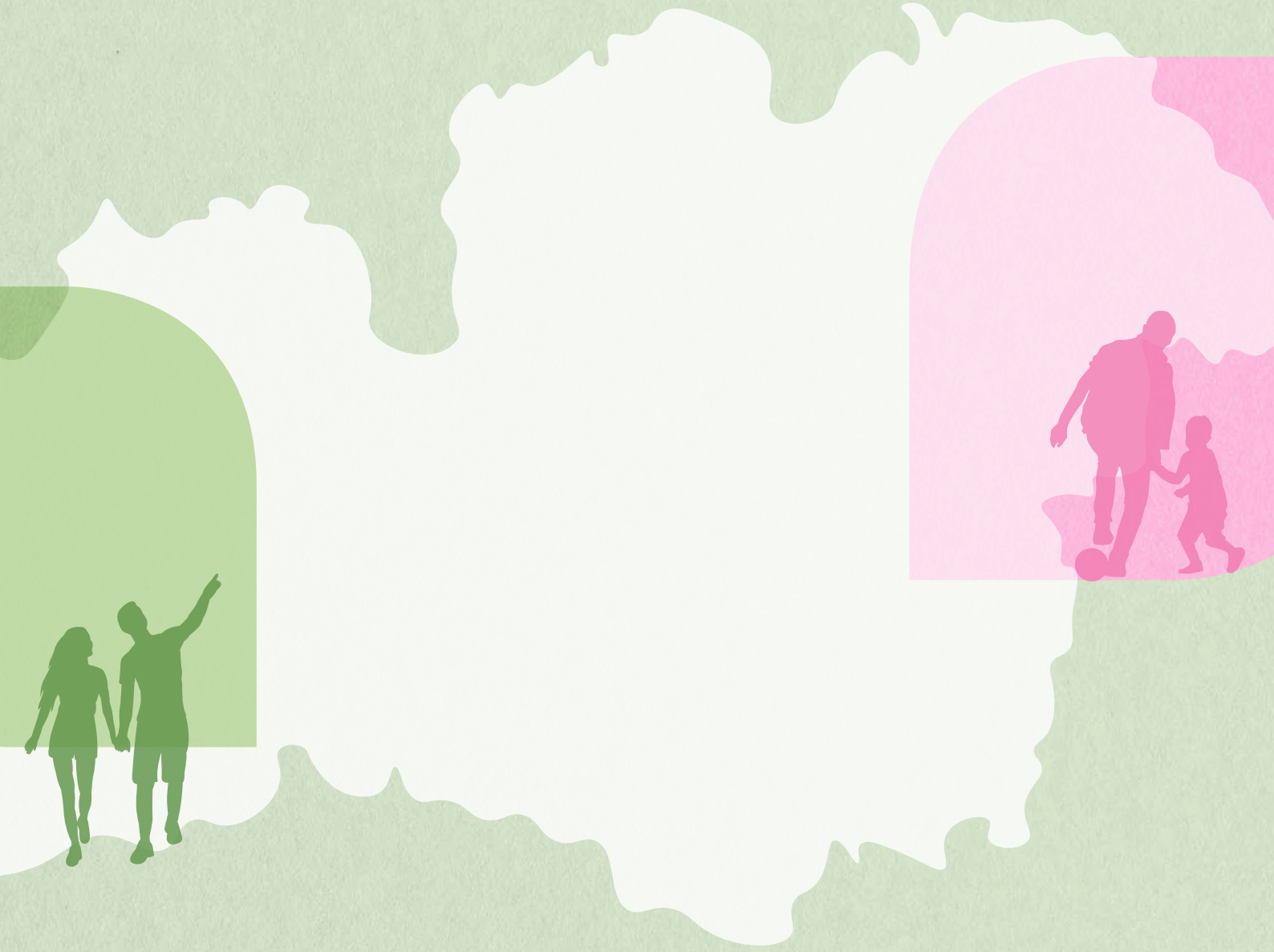

REGION
KRONOBERG